

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Pandectae Veteris Et Novi Testamenti Historicae

Draud, Georg

Francofurti ad Moenum, 1613

Dvodenarivs secvndvs

[urn:nbn:de:bsz:31-162406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-162406)

DVODENARIVS

SECVNDVS

DE DVODECIM PIIS RE-
gibus Hebræorum.

DE DAVIDE, I. REGE PIO.

ASCITVR Dauid anno mundi
2860. cuius pater fuit Iesse, qui
& Isai, Obedis filius, ex Boos
& Ruthe geniti, vir simplex, ne-
que fama admodum nobilis, pie-
tate vero nulli comparandus. Innocentia igitur
& pietas in humanis, non opes & nobilitas, Dei
providentia ex pastore Regem illum pro-
crearunt. Iustitia enim amat cæli numen, per-
petuisque auget incrementis: Quæ quo humi-
liore produciuntur loco, eo sublimiore colloca-
tur. Sic Dauid licet ignobili natus & auro & lo-
co, regium tamen diadema & honorum adeptus
est sua pietate, & numinis benevolentia. Nec
ipse tantum Regia potitur dignitate, sed & filius
deinceps,

deinceps, & viginti ab eo procreati longa serie his insignibus condecorati fuerunt. Quod ad Regis electionem attinebat, paut oues, dum ad Iessen patrem Samuel oraculo missus, vt eius filium Regem inuangeret.

Ceteri presentes erant fratres, Heliabus, primogenitus, Aminadabus, Samma, & alii, quibus omnibus à Propheta cictis, Dauid in urbem accersitur, quem Samuel confestim annum agentem vicesimū anno mundi 2880. Regia ceremonia inuixit, fuisse perhibetur flauo colore, nec ingrato admodum conspectu, psalterii & hymnorum concinendorum peritissimus. Quā Saulus fama impulsus, quoniam iam inde ex quo numinis iram incurrebat, malorum dzmonum incursum vexabatur. doctus hymnicis cantilenis posse terrores diabolicos leuari, adolescentem ad se vocari iussit, omnium adhuc que gesta fuerant in vnctione, ignarus. Misit pater Dauidem cum asino panibus onusto, & vini amphorā, deinde caprum ad Regis munere aliquo demulcendum animi: promptitudinem eius, animique solertiam Saulus admiratus, vt armiger fieret, demandauit. Nec multo post Philistæi rebellarunt, ingentique armorum apparatu Israelitarum fines inuasertunt. Vbi nec Rex Saulus in mora, sed impigre cum suis contra hostes castrametatus. Reuersus erat interea Dauid ad penates patrios. Tum Philistæi generis vir quidam

quidam inūsitatæ magnitudinis, nomen erat Goliad, immania gestās arma prouocauit Hebræos ad certaminis monomachiam. Verum quilibet ab eius aspectu abhorrens fugiebat, si quando prodibat quispiam ad pugnam prouocaturus. Durauit ea prouocatio plures dies, non sine Hebræorum rubore, qui tacita confessione, se eo genere pugne victos fateri videbantur. Cæterum tribus David's fratribus circa Regem commorantibus, forte accidit vt is cibaria in cæstra à parente deferret. Qui cum inter suos versaretur, ecce Goliathus immanis staturæ, deñuo in publicum solita egressus statione, Hebræos pro more cōiucis miris prouocat, ad cuius vocem cum mœstum silērium teneretur, David eam gentis contumeliam haud ferendam ratus, apud fratres primo conquestus est, cœpisse se impetum facere animo in virum, si concedatur. Quæ voce primo à fratre primogenito & natu maximo Heliabo grauer reprehensus temeritatis causa, quæ iuuenilem audaciam suam proderet, deinde à familiaribus cæteris quoque, qui eius prædicationem nihil præter stultitiam, & temeritatem iudicabant. Audax tamen illa illa professio, licet inter suos spreta, ad Regem peruolauit. Et si vero ætas, quæ adhuc infirma erat, nihil de se arduum sperari sinebat, adolescentem tamen Rex accersit, erat enim ei notus. Hic laudat ab eo indole, quam videretur ætatis vero infirmæ,

firmæ, noluit Rex eius adhuc annis certamen committere. Multa David de diuino subsidio & prudentia locutus, qui quo libitum esset, suam inclinaret victoriâ: pericula insuper & certamina, quæ pene puer cum violētissimis feris subiisset, ordine explicauit. Leonem, inquit, adhuc ephebum agens, quum agnum ex patrio grege direptum eripuisssem, in me sæuientem, cauda arreptum humi primo affixi, post comprehensum exstinxi. Pari periculo vsus sum interemi, idque non minori animo quam leonem. In quibus monstris mactandis minime inficias eo, nisi cœlitus numinis auxilium persensisssem, tam arduis certaminibus imparem me fuisse, crederem. Sic igitur & illam Bestiam Goliathum, quæ hic prouocat toties certamen, si expugnare conarer, minime quin diuino adiutus auxilio interficerem, in dubio versarer. Placuit Regi adolescentis præmatura fortitudo, & animi promptissima dexteritas. Fecit itaque dimicandi potestatem. Armis igitur principio rex induit eum, quibus se vestiebat profecturus ad militiam. David vero non affectus, repudiatis regiis armis, pedo, funda, spato, & aliquot lapidibus electis instructus, ad hostem progreditur. Ibat Goliathus pariter ad pugnam, magna mole corporis ingens robur præ se ferens, armis etiam egregiis decoratus. Contra David virunculus, & infirmo adhuc corpore, militaris rei impe-

peritus, nihil nisi prædictis armis & numine
fretus aggressus pugnam. Et iam ambo in
conspectum comparabant. Goliathus veni-
entem conspicatus hostem, velut ad canes
propellendos fuste duntaxat instructum hor-
rende proclamat. Nec David immane corpus,
& proclamationes exhorruit. Quinimo dimi-
cationi intentus, tubita fundæ excussione lapi-
dem in aduerlum misit hostem, qui in medi-
um capitis violenter incidens Goliathum
prostravit. Ad quam ruinam ingens lætiti-
a ex metu, qui nuper omnium animos exede-
rat, in Hebræorū castris exoritur. Contra in-
gēs tremor & pavor Philistæos cepit, qui pas-
sim sine vlla serie diffugerunt David hostem
proprio. (carebat enim gladio) iugulauit en-
se, caput & ensen simul ad suorum deferens
castra, hastæ affixum, in trophæi speciem, an-
te sacram aram statuit. Placuit Regi fortissi-
mum Davidis factum, nec vt reuerteretur ad
pecora, sed militaret secum, permisit.

Porro Ionathas filius Saulis maximo pro-
secutus amore Dauidem, adeo, vt vestibus
exsutis ipsum donaret. Saulus vero inter pu-
ellares gratulationes, cantus & acclamatio-
nes ob nouam victoriam audiens. Dauidem
decem percussisse millia virorum, Saulum
vero mille, grauiter succensuit, & maxima
prosecutus inuidia. Verebatur enim ne
sensum

sensim favore populi ad Regiam, se excluso, et
 ueheretur dignitatem. Quare vel perdendum
 statuit, aut per speciem militiæ longe ablegan-
 dum, eaque potissimum illi loca destinare, in
 quibus haud dubie pareretur interitum. Inter-
 ea comperiens filiam suam Micholem ab eo
 deamari, & vicissim illam adolescentis concu-
 bitum optare, puellæ nuptias Dauidi ea con-
 ditione desert, si centum Philistæos interfecit-
 set. Ita demum futurum, ut regiæ puellæ nu-
 ptiis potiretur, arbitratus dum auide nimis &
 incaute in eadem rueret, subito aliquo impetu
 interfectum iri. Placuit Dauidi conditio,
 ad bellum igitur paucis diebus post versus Ac-
 caron egressus, cum iis qui additi fuerant, mili-
 tes ducentos interemit Philistæos. Vnoque
 prælio prospere defunctus, relatis hostium ca-
 pitibus ad Regis solium Micholis filiæ Saulis
 nuptiis potitus est, quæ Dauidem quampluri-
 mum adamabat. Nec noua affinitas focerum
 genero, nec victoria bene merito duci regem
 pacatiorem reddidit. Sed vitæ regnoque timens
 Saulus indies occulta ad adolescentem interimendi
 consilia moliri cœpit. Sed fato immutabili
 factum est, ut Ionathæ Dauidem occidendi
 ministerium deferretur. Qui contracta amicitia
 cum Dauide vehementer obtestatus, ut sibi
 caueret à paternis insidiis, futurum namque,
 nisi caute sibi prospiciat, breui, ut à satellitibus
 patris trucidetur. Digressus postea Ionathas
 denue

denuo ad Regem magnum nefas ratus, cum qui de publica salute Hebræorum semel atque iterum optime meritus esset, quem pater etiã in generum sibi asciuisset, tradere neci. Quare humanissime pro Dauide intercessit, obnixè rogans, ne tantum facinus moliretur de genero suo, & probissimo homine interficiendo. Quibus precibus filii Sauls ita mitigatur, vt continuo priore consilio mutato, iureiurando affirmauerit, omnia genero deinceps futura, & daturum se ad id operam, vt breui ille sentiret æquè ac filium à se amari. Per Ionthan igitur David socero reconciliatus, haud multis interiectis diebus aduersus Philistæos cum nouo exercitu ablegatur: Erat enim Regi denuo charissimus, & ob id copias demandauerat. Rumor erat, omnes Philistæos instructos bello, vt confererent manus cum Hebræis. Cæterum profectus David, Victoriã non minus feliciorẽ obtinuit, quam priorem. Victis hostibus ingentis erat nominis. Recrudescere ob hoc ipsum in generum cæpit Regis inuidia ac furor.

Porro Sauls Dæmonum torquebatur cruciatu recenti, subito igitur Davidem, vt psalleret, accersuit. Qui ante Regem constitutus, vt psalleret, vix abfuit, quin lanceã, quam tum manu tenebat, sic iauenis transfixus. Concidisset haud dubie in ipsum Davidem, nisi corporis agilitate declinasset, & à numine protectus

K paries

paries ictum excepisset. Dauid animo prostratus ex Regia, domum se ad vxorem contulit, cuius opera (nam missi speculatores, qui eius limina infiderent, ne noctu elabi possent) in auersa adium parte per fenestram ab vxore Michole filia Saulis dimissus est, & ad Samuelem in Ramatha profectus, ad quem Regis perfidiam, & inexpiabilem inuidia stimulum ingenti detulit querela. Verum ne in Ramatha ambo à Rege deprehenderentur, profecti sunt in Naioch. Nec multo post Saulus eo misit, qui Dauidem ad supplicium retraherent. Hi qui ad id missi fuerant, vbi ad Samuelis conspectum accesserunt, diuino afflatu mandatorum Regis obliui prophetia meditationi operam nauarunt. Dein qui secundo loco missi, quique tertio, eorum qui rex iniunxerat obliui, vaticinio sese dediderunt. Tum Saulus irae stuans cum ingenti comitatu ad insidandum Dauidi occurrit, vbi post Samuelem similiter inspectum vaticini spiritu illuminatus est.

Dauid interim arbitratus regem nihilo pacatiorem in se futurum, consilio cum Ionatha prius communicato, ne per speciem conuiuii cum socero congregari cogeretur, arctiorem locum, neque Ionathae ignotum, petiit tantisper ibi commoraturus, donec per eum exploratum haberet, quo Rex in se foret animo. Postridie Saulus inuito conuiuii, vbi generum loco abesse co-

se cognouit, cur non adesset ibi percōtatus, Ionathas (ita enim inter eos pactum erat) à tribulibus suis ad solenne, inquit, sacrum vocatus meo permisso hinc profectus est. Rex suspectū habens filium, execratus Dauidem absentem, & Ionathan amarissimus aggreditur, nunc impudicæ mulieris natum, nunc patris proditorem, nunc omnium scelerum authorem, post ira furibundus Ionathan, Dauidem excusare paucis volentem, transfixisset hasta, nisi amicorum, qui aderant, subsidium protexisset. Proinde tricineam egressus, vno duntaxat comitatus puero, lenta deambulatione quasi corpus exerceret, ad Dauidis latebras arcu & sagittis perrexit, sagittisque, vt conuenerat inter eos proiectis, Dauid progressus famulo paululum post se relicto, cum in eo in colloquium venit, omnia quæ in conuiuio contigerant, enarrauit, atque simul edocet, quantum periculi à patre immineat. Nihil autem esse tutius, nisi vt de fuga sibi consulat. Lacrymabundus his auditis Dauid à Ionatha discessit ad Abimelechum sacerdotem Nobæum. Ionathas vero in urbem regressus.

Fuit Abimelecho Dauidis accessus primo suspectus, quod sine vllō comitatu tam longum ingressus esset iter. Dauid quasi sic factō opus esset, occultum Regis negocium expediendum assimulat. Verum cum

K 2 arma

arma poposcisset, nec apud sacerdotē in prom-
 ptu haberentur, eius monitu Goliathi ensē,
 quem post victoriam, Nobæ, ceu Trophæum
 solenni more numini dedicasset, sustulit secū,
 & Philistæorum fines digressus est. Agnitus
 postea in Getha vrbe, ad regemque perductus,
 nisi se furore correptum simulasset, vix manus
 regis, quin ad supplicium traductus effugisset.
 Pro stulto igitur & amente impune dimissus,
 impune in Iudzorum terram reuersus, spelun-
 cam, quæ haud multum ab Odolla oppido ab-
 erat, aliquandiu inhabitauit, eo fratres per oc-
 culum nuncium de eius statu certiores facti,
 ad eum cum omni familia descenderunt, in-
 super ad eum conuenerunt, qui erant in sum-
 ma angustia periculorum constituti, & oppres-
 si ære alieno & amaro animo quorum ipse fa-
 ctus est princeps, erantq; circiter quadringen-
 ti. Qua manu hominum fretus Dauid in Mas-
 phat Moabitarum regionem transiit, à rege, e-
 iusque gente impetrauit, vt parentes suos, seq;
 & alios familiæ cognatos tam diu præsidio te-
 neret, quoad tempestas illa, qua indigne pre-
 meretur, euanesceret. Nec diu in Moabitarū
 egit prouincia, cum Gadis prophætæ monitu
 Iudzam repetere visus fuit, præsidia suorum
 cohorte stipatus. In quacunque igitur regione
 iter faciebat, cum suis agnitus, delatus est ad re-
 gem. Qui veritus, ne suis cohortibus abaliena-
 ret à se Iudzorum ciuitates, ira percitus, perfidi-
 dam

PIORVM REGVM.

dam coniurationem exprobrauit, de Dauide, suo filio, aliisque ministris. Hanc exprobrationem mire Doechus quidam auxit. Saulis existens aulicus; Hic se in Nobea Dauidem solum vidisse professus est, in Abimelechi domo versantem, armisq; ab eo instructum, haud multo post urbem excessisse. Tum rex furere, multaque Abimelecho minari, quem haud multo post à se accersitum, propter hospitium Dauidi exhibitum ad supplicium traduci mandauit, nec ob eam noxam in eum solum scuitum est, sed trecenti cum eo extrema pœna sunt affecti.

Nobeam pari scuitia ad hæc incendit, cuius cuiuscunque ætatis igni ferroque dedicatis. Abiatharus filius Abimelechi sacerdotis occisi, confugiens ad Dauidem, omnia, quomodo scuerat Saul, enarrauit. Dauid se reum confessus tan æstragis, lacrymatus est cladem illam miserabiliter. Abiatharum secum retinuit, tutelam vitæ certo pollicitus. Interea rumore defertur ad aures Dauidis, Ceylitas Hebræos à Philistæis vexari, eosque ferro ignique vastatos. Tum Dauid oraculo monitus, ea manu quam circa se habuit in Philistæos irruens, inopinato accessu oppressit. Fuit aliquandiu Cæylæ v: bis incolis mire gratus, huius enim interuentu libertatem bonorum acceperāt, & vitam conseruārant. Commoratio hæc Sauli certam fecerat spem de opprimendo Cæylæ

K 3 Dauide.

Dauide. Vnde omni populo iniunxit, vt armis descenderet ad Cæylam obsiderentque Dauidem cum suis copiis. Dauid de eius aduentu certior factus, & cœlitus admonitus, si nollet in manus tradi Saulis, fugeret, cum exercitu suo. Sic vltro citroque aliquandiu vagatus est. Tandem mansit in solitudine montis Ziphi. Cæterum Saul nihil eorum quæ ad sedulam indagacionem facerent, vt interciperet Dauidem, omisit. Attamen Dominus necaperetur tutatus est. Ionathas denuo viso Dauide in solitudine pepigit fœdus cum eo, vt alter in alterius posteritatem exerceret misericordiam.

Ziphei posthæc excidio Nobeitarum terri, Sauli Davidis indicarunt latibula. Laudati igitur à Saule, pollicitus amplissima fidelis officii munera, præmisitque cum illis expeditissimos milites, qui Zipheorum ductu cuncta perlustrarent, an forte hostem caperent. Dauid suspicatus, (quod erat) peti se à Zipheorum insidiis, relictis locorum angustiis, quas infederat, in petram transit. Est is locus in Maone deserto. Saul fugientem insequutus, eo prope ventum erat, vt hostem legitima obsidione clausum teneret; quum trepide affertur rumore sparso, Philistæos Iudæorum fines ingressos flamma ferroque depopulatos. His Saul nunciis exitus confestim copias ex petra seduxit. Dauid
obsi.

obsidione solutus Engaddinas infedit fauces, agebatque tuto loco, cum Rex pulsus hostibus, cum tribus armatorum millibus Engaddum petiit, vt Dauidi fugam intercluderet. Tendebatque huc Rex pleno gradu, & cum interim intestinorum excrementis grauaretur, leuandi corporis desiderio speluncam proximam subiit. Hic in apertum vitæ discrimen incidit: Cum enim omnino maior in ea pateret recessus, quam fronte promitteretur, in reconditissimam eius partem venit. Dauid audito Regis accessu, monitus à suis, vt hominem infensissimum, quemque iam cerneret in sua potestate haberi, perimeret. Negauit se id facturum, quoniam piaculum esset vinctum Domini, & factos sanctum trucidare. Satis habuit inimicissimo hosti ostendere, potuisse se per oblatam occasionem eadem perpetrare, si ita visum esset. Vestis particulam descendit, inde abeuntem Saulum ex spelunca ore, reuocauit, dicens, fuisse factam sibi & vitæ & mortis eius potestatem, verum incolumem maluisse se illum relinquere, quam vita priuare.

Itaque tali beneficio Saul motus, data & accepta fide de libertate vitæ, discessit ab eo. Dauid vero Masphanorum montium valles cum suis obsedit.

Nec multo post digressus ad desertum Pharam, vbi ditissimus agebat inter suos

K 4 popu-

populares vir quidam Nabal Maonites. Cuius gregibus Dauid acriter edixerat ne quis inferret manus. Cæterum tondenti Nabali oves misit Dauid pueros suos, vt iure humanitatis, quod non læsissent greges, ab eo peterent cibatum & victum legari. Nabal Homo duro & agresti ingenio, parum reputans quæ benefacta Dauid exhibuerat, pertinaciter non solum recusauit sed & conuiuijs persecutus est. Quæ ex re Dauid ingenti percitus ira, cum trecentis ad caulas Nabalis profectus, omnes, ni Abigail singularis pudicitiz & prudentiz vxor Dauidi venienti, cum multis muneribus occurrisset, interfici curasset: Quæ clementia Dauid motus, acceptisque muneribus pacatus discessit, quæ vitam viri & familiæ adeo prouide conseruasset, & quod tam sollicitam de viri salute conspexisset, pudicissimam iudicauit. Proinde diebus aliquot euolutis, cum Nabal decessisset vita, duxit eam vxorem. Nam Micholem vxorem suam pater discordiis exortis peregrino cuidam eloçauerat.

Sub idem nuptiarum tempus Dauid regis est armis requisitus à Saule. Iamque regia castra in proximo erant, quum Dauid noctu speculatorio habitu, cum vno tantum comite Abisai filio Saruiz, hostium vallum latèter transgressus, ad regium. omnibus militibus somno oppressis, tabernaculum peruenit. Hic satellitibus

tibus somno sopitis Regis lanceam, & vrneum aquæ, qui forte quiescentis capiti erat admotus, tabernaculo extulit, vt per ea Saulus conuinceretur, se ierum Dauidis beneficio seruatum. Ex regione mons grãdis imminebat Saulinis castris, cuius iugum Dauid hostium munitiones egressus, noctu occupat. Inde alta voce castrorum principem appellãs proprio nomine Abnerum filium Neri, & patrualem Regis, num hoc pacto Regem tuerentur, & lancea & aqualis vrceus surriperentur. Tum roganti quisnam vociferaretur, respondit Dauid se regia castra ingressum, regemque si voluisset, interficere facile potuisse, simulque ad euidentiore demonstrationem abstulisse Saulis lanceam & scyphum aequalem. Nec Rex audiens eius vocem, diutius furere potuit, sed se ingratitude accusauit, Dauidi tutam vitam repromisit, & omnium libertatem. Dauid igitur ad locum suum reuersus, & Saulus similiter.

Memor autem Dauid hostilis furoris & præcipitis inconstantia Saulis, cogitauit, ne tandem multumque in Iudæorum regione circũuagãdo caperetur, ad exterâs proficiscitur terras. Quare discessit cum sexcentis viris, & duabus vxoribus, Nohinoe & Abigaile, Nobaliti de ad Achim regem Gethæum, à quo vicum Sicelechum inhabitãdum dono accepit. Eum

K 5 men-

menso studio celebrauit. Fuerat iam ibi men-
ses quatuor, cum nouum bellum interim sup-
pullulasceret apud Philistæos in Hebræos.
Porro Saulus animum abiecerat latius Dau-
idem persequendi. Dum igitur vndique mili-
tes à Philistæis & Hebræis accerferentur et-
iam Achis qui inter Philistæos agebat, ad bel-
lum proficisci vocatus est.

Ad quod vt aliquanto instructior acce-
deret, Dauidicam cohortem cum ipso du-
ce etiam ad militiam eduxit. Nec Dauid id
Achi grauate præstitit, cui ob ingens in se
collatum beneficium, nihil denegatum ve-
lebat. Saulus & ipse Philistæorum copiis col-
lectis, suas eduxit similiter, & firmavit ea que
potuit ratione, ac disciplina militari. Erant-
que iam in propinquo hostes, quorum copias
ex eminentiore specula contemplatus, cum
præter spem multo maiores sibi visæ, quam vt
tuto cum his congregaretur, anceps animi fa-
ctus, statuit prius oracula consulere, quam in-
ire pugnam. Quare sacerdotibus, vt numen
consulerent, mandauit. Quibus nihil certi re-
spondentibus, perrexit ad quærendum ex
Phytoni, qui prælium successurum esset. A-
num conuenit magicæ artis studiosam, que
fatis infelicem pugnae & necis discrimen va-
ticipinata. Attamen nihilominus ad pugnam
rediit. Interea Dauidica cohors à Philistæis du-
gibus conspecta in suspensionem venit, moni-
tusque

tusque Achis Rex, sub quo militabat David, præter dignitatem gentis, institutumque fieri, quod penes se Iudæos haberent auxiliares, qui etsi transfugæ, non propterea, ob vniuersæ gentis inueteratum odium, Philistæis vellens quicquam domi militiæ prospere succedere. Quippe, qui si occasio detur, potius parati sint Philistæorum fortunam euertere, quam illo subsipio saluam retinere. Quibus Achis auditis, ne inuidiam constaret apud militiæ principes, Dauidem quasi ad præsidium Regni reuerti iubet. Cæterum tantisper, dum ille domo absuit, Amelechitæ, Gethæi agri fines ingressi in Sicelechum vicum impetum fecere, direptisque & incensis domibus, omnem imbellem turbam hostiliter abstulerunt, & cum his duas Dauidis coniuges, Achionem & Abigailem Nabalitidem. Tam improuiso malo confusus David, & quod quidem maioris doloris adhuc erat, cum ob acceptam cladem se in magna apud suos inuidia constitutum videret, (sui enim ipsum lapidare volebant) consilii inops, Abiatharum sacerdotem iubet numinis voluntatem exquirere, num commodum, latrunculos istos insequi? vel an commigrandum alio. Ex oraculo intellexit propositum iter perficiendum esse, Tum areptis armis, ira furoreque exstantes sexcenti viri latrunculos insecuti sunt, ac omnem prædam vna cum coniugibus

DVODENARIVS II.

gibus recuperarunt. Inter quas & Dauidi suæ restitutæ sunt. Et percussit eos Dauid, vt ne quisquam ex illa clade superstes remaneret.

Sub id temporis Saulum à Philistæis in monte Gelboe victum cum Ionatha cæterisque filiis, accepit. Huius aduersæ pugnæ nuncius, non fama solum, sed regis exuæ periisse Saulum fidem fecerunt. Quibus visis in luctum ille & mœrorem conuersus est, vestes sibi præ nimio laceravit dolore. Sed nullum tantopere ac Ionathan deploravit trucidatum, quem sibi amicissimum suorum omnium amicorum furat expertus. Regis infelicem obitum profecutus est pietate, lacrymis, dolore, & vindicta, vt & Amalchitam, qui gloriabatur, se Regem propria manu confodisse, coram trucidari iusserit. Edidit Epicedion, & Ionathæ laudes dexterrime complexus est. Hac fuit ille in hostem pietate. Inde de rei summa sollicitus, haud diutius in Philistæis commoratus, oraculi suasu cum vxore, & tota cohorte in Hebronem transit. Vbi à Iuditarum tribu Rex saluatus, omnium suffragio regnum, vt Propheta Samuel vaticinatus, annum agens tricesimum à mundo creato 2890. adeptus est. Abnerus interim strenuus militiæ princeps in Saul. no exercitu regias sibi vendicauit partes, cum copiis Iordanem transgressus author extitit, vt cæteræ Israelitarum tribus Isboselhum extincti regis

gis filium superstitem regem salutarent. His ita gestis Hebræorum opes velut in duas dissectæ partes seu factiones diu inter se intestino bello, alternisque cladibus exarsere. Iordanis vero velut arbiter duorum factus. Tandem à Regæ Abnerus desciiuit ad Dauidem cum omnibus copiis, qui & illum gratissimo suscepit animo, per illum enim receperat Micholem coni gem ab ductam, deinde omnem Regis exercitum, occisum postea à Ioabo, lamentatione se cædis innocetem esse declarauit, quaque potuit pompa & exequiis confossum Abnerum terræ mandauit. Ad hæc omnibus luctum & ieiunium propter violentum Ioabi facinus iudixit.

Hisbofet ho per suos insidiosè trucidato, solus Dauid imperium sustinuit. Spiculatores etiam qui Hisbofetum intersecerant, eodem puniuit supplicio. In Hebronè Imperio Iudæ septem præfuit annos & sex mensibus. Hierosolymis autem, quam urbem oppugnare adortus, imas eius partes præter omnium expectationem euicit, regnauit triginta tribus annis in Israele & Iuda. Hiebusæi hanc it coluerant ciuitatem, sed Dauid vt dictum, eam expugnauit, ibique regiam constituit aulam & arcem. Audiuerat incrementa augustissima Imperii Dauidici Hiramus Rex Tyrionum, quare eius societatem per legatos petiit. Qua iuita grandem ei ex cedro materiam Hierosolymam ad ædifi-

ædificandam misit, & cum eo opifices lectissimos, quibus Dauid vsus regiam sibi construxit aulam, inde ad urbem conuersus, vniuersam moenibus cinxit, perpetuisque munitioibus, cum arce coniunxit.

Nec ea Dauidici regni incrementa obscura erant; Quæ cum omnino latiora forent, quam vt vicinis accolis tuta crederentur, multæ circumiectæ gentes ad Israelitas evertendos, quos indies magis aduersus se crescere percipiebant, communi consilio bella mouent aduersus Dauidem. In quo adornando tanta omnia celeritate peracta sunt, vt facillime illi in Regiæ vrbis conspectu castrametati sint. Dauid oraculi iussu cum his copiis, quas tum forte circa se habuit, in Gigantea valle hostem adortus, fusum, fugatumque castris exiit. Sed maior omnino fuit cædes quam fuga. Nec multo post copiis triplo maioribus eodem loco hostes castra componunt. Fuitque his reparatum bellum nihilo prosperius. Insidias collocavit Dauid oraculo persuasus in syluam, quæ iuxta hostium castra fuit, nec prius in eos consurgere est iussus, quam subito afflatu ventorum arbores concussas viderent.

Id ille oraculum sectatus, vbi repente syluam ventorum sonitu commotam vidit cum maximo clamore in Palæstinas copias haud minori quam antea impetu irruit.

Post

Post hæc congregauit ex omnibus Israeliticis turbis triginta millia virorum, quos uocata concione hortatus, ut reducerent arcam Domini, quæ testis esset fœderis à suis maioribus in deserto initi. Trent igitur, & quod sibi posterisque bene cederet, ex Cariactiari vrbe sacrarium suum Hierosolymam deportarent.

Fuerat arca iam inde, ex quo eam Iudæi receperant, apud Aminadabum virum multa pietate: inde per Leuitas ac Sacerdotes, ad hoc ipsum ex tota Iudæa accersitos, religiose sublata est; Septe choris in hunc usum electis, cum cantu, & precibus ordine præeuntibus. Rex circa curram quo sacrarium uehebatur, frequens & hilaris sequebatur, solempne ad cytharam tripudium agens, cum festiuitate & applausu, adeoque religioni intentus, ut ab Michole Saulis filia, post exprobratum sit, quam parum decore inter Sacerdotes, & famulos, qui circa aderant, uerenda corporis nudasset, solempnis saltationis iuueniliter studiosus. Cui respondit ille, nihil turpe committi potuisse in iis quæ ad rem sacram attinent; Neque credere se pietate suadente talia illam exprobrare. Sed potius occulta quadam simultate, dum patri ipsius, gloria & dignitate fuisset prælatus. Idcirco cantaturum se, atque eadem de causa, quoties opus sit, libenter saltaturum. Arcam David primo

primo extra urbem locari iussit, tacita quadam religione inductus, quod inter vehendum Ozas, homo haud ignobilis, & filius Aminadabidum forte circa currum nimis intentus versaretur, bobus calcitrantibus, & arca contacta repente exanimatus esset.

Veritus ergo Dauid, ne in consimilem incideret discrimen, ac aliquid aduersi sustineret in domum Obededomi Sithazi, (qui gentilis quidem natione, sed vnus ex profelitis ad Dominum conuersus fuisse scribitur) abduxit, Procedere deinde tempore, quum Rex Obededomo Gethæo eam rem feliciter cecidisse, inaudiret, ad se reducere cogitauit. Quæ ut sanctius reseruarietur, consilium cœpit, templum Deo Opt. Max. construendi, facileque perrexisset in omnibus necessariis huic negotio, nisi oraculo monitus, futurum id opus semini eius perficiendum: Nam humana cæde, ob bella frequentia, quæ ad id tempus subiuerat, pollutu m: Ergo nefas esse sacrosancta Deo templa condere. Data est hæc numinis voluntas per Nathan & Asaphan prophetica diuinatione viros tum temporis clarissimos. Proinde condendi Deo sacrarium cura seposita, ne ocio & desidia militaris disciplina corrumperetur, vtq; successoribus pacificum relinqueret imperium, verbis Nathe vatis iussus est proximos Iudææ accolæ armis subigere, vnde vltro Philistæis bellum intulit. Quibus victis, in Moabi-

tas abiit. Hi ausi acie dimicare, geminis exercitus partibus amissis vno prelio, pacis conditiones suppliciter petierunt. Quos recepit, ea vero conditione, vt tributarii permanerēt Israelitico Imperio. Post Sophonem ingressus Adrasarum Regem ingenti conuicit prelio. Occidit ea pugna septingenti millia equitum, & viginti millia peditum. Surrexit inde aduersus cum Adadus Rex Damasci in Syria, vt superpetias ferret Adrasaro, quem superauit non infeliciose prelio, quam priori. Quibus omnibus valide profligatis tributarios Syriæ incolas sibi reddidit. Aurea arma quæ bello obtinuerat, Adadi Regis eiusque commilitonum, dein arcam, & pharetram victor ipse in Hierosolymam reuersus Deo Opt. Max. dedicauit, multumque æris ex ciuitatibus Adrasari tulit, ex quo Salomon, mortuo Dauide, vasa Domini confecit.

Thous interea Ematarum Rex, Adrasari eade territus, filium Ioram ad regem Dauidem cum amplissimis muneribus secundę gratulaturus victoriæ, misit. Qui primo gratias agens, quod hostem patris Adrasarum euicisset, deinde prompsit vasa argentea & aurea, miræ antiquitatis, ac dono Dauidi dedit. Quæ is similiter consecrauit Domino. Adhæc petiit, vt cum patre iniret societatem, quam Rex promptissimo pollicitus est animo. Atque hæc omnia vna Dauid felicissima expeditione

L gefsit.

gessit, nec minus prospere in Idumæa per Abi-
sai, & Ioabum duces militiæ interea, aut certe
nō multo post, res gesta est, duodeviginti mil-
libus hostium cæsis. Facta est hæc pugna in Sa-
linarum valle, & vniuersa Idumæa tributa sol-
uit Dauidi. Finitimis igitur populis & regibus
domitis, ad res domi comparandas, se contulit.
Abiatharum filium Abimelechi principem
Sacerdotum constituit, Iosaphatum filium A-
hiludi à commentariis, Saraiam à literis, Bana-
iam filium Ioiaðæ super exercitum Cerechi &
Pheleti.

Porro iudicia iustissime decidebat, vna in-
tentus, vt recte iudicarent iudices. Comperit
etiam, Ionathæ filium Miphibosethum, in Le-
dabero vrbe apud Machirum agere, in quem
locum sub id temporis, quo auus & pater, in v-
na acie victi occubuerunt, fuerat à nutrice de-
latus, excussusque, media illa trepidatione, è
nutricis manibus crus vtrumque fregit, ac de-
bilis pedibus factus est. Meritorum Ionathæ
memor, puerum ad se accersitum patria cha-
ritate complexus est. Omnia quæ patris au-
que fuerant bona, libere possidere permis-
sit, Sibamque ceu colonum bonorum præ-
fecit; Adiecit & dignitatem liberalissimam,
at quo ad viueret, mensa regis iugiter alere-
tur.

Post hæc mortuus est Ammonitarum Rex,
ac filio adolescentulo regnum tradidit. Adhuc
lega-

legatos David misit qui dicerent, Israelitarum regem dolenter amici regis interitum audiuisse, & nomine Dauidis iuniorem adolescentem ut iussi, consolati suat. Imprudens adolescens nihil respondit. Cæterum instructus ab iis, quos secretiori consilio admouerat, legatorum nomine exploratores missos ad se, inclamat, iure igitur se pro hostibus eos habere posse, sed cum ignominia tantum dimissurum. Hæc ille, Barbæque dimidium singulis detonderi mandauit, vestibusque decurtatis seminudos ad Dauidem remisit. Quo audito iussit Dauid in Hiericho legatos redeuntes, donec recrescerent barbæ, morari. Ammonitæ vero mox, violato fœdere, quia apparebat Iudæos iniuriam illam vindicatos, vndiq; partim ex societate, partim ex stipendio colligunt matura auxilia. Nam & ad Syrum Mesopotamiæ regem mille talenta missa fuisse constat, ut cum viginti millibus armatorum ferrent suppetias. Missum & ad Machæorum regem stipendium, & ad Istobû duces fortissimos, qui ipsi ferrent auxiliares copias. Ioab in Ammonitas à Davide missus est, tendebant castra remotius ab vrbe, Ammonitæ ante vrbis portas castramentati fuerant, & iâ omnia ad pugnam apparatus. Ioab Abisaen fratrem cum parte copiarum Ammonis in urbem versis, obiicit, ipse inter stipendiarios regis, ea parte qua plus virium requiritur, stetit, acriter est concursum, fuitque

L a dia

diu pugna dubia. Tandem fusi, fugatique sunt Reges, ac multa cum strage disiectæ eorum copiz. Nec multo post Ammonitæ bellum reparant, Assyriorum rege Adadezero grandi mercede conducto, qui 80. millibus peditum, & equitibus mille stipatus, cum Ammonitis ad bellum profectus est. Et quoniam validiore exercitu opus erat, bello interesse Dauid ipse voluit. Eius igitur ductu & auspicio trans Iordanem, vbi hostis obuius processit magno prælio vtramque gentem superauit quadraginta peditum millia, & quingētos equites, & quod præclaris, Sobachum Assyrii exercitus ducem lætali vulnere perfodit. Tum demum ex hac victoria magnæ accessiones factæ sunt Israelitarum Imperio. Nam vbi allatum est in Melopotamiam, Adadezerum ingenti prælio victum, qui trans Euphratem habitabant, in Dauidis locietatem concessere, muneraque amplissima Regi donauere. Et iam hyems imminebat, cū victor exercitus est in hyberna dimissus, Rex ipse Hierosolymam concessit. Sub initium autem Veris, iussu Regis Ioab in Ammonitas est profectus, vniuersam gentem extirpaturus.

Interim Dauid vir alioquin inclaya iustitia, in fœdum libidinis crimen incidit, atque hoc ipsum eo turpius, quo innocentior fuerat inter suos habitus. Mala libido non adulterii tantum, verum & cædis iniustissimæ ansam præbuit.

buit. Inambulabat forte solus in Regiæ domus solario, die in vesperum inclinante, cum in mulierem excellenti forma, se incaute lauatem, proiecit oculos, Bersabee fuit illi nomen, cuius pulchritudine captus, accersitam ad se, cupideque compressam, prægnantem haud multo post reddidit. Verita illa ne adulterii cõuicta, (nam maritus Dauidi militabat) patria lege grauiissime puniretur, ex quo vterum se gestare sensit, Regem orare non destitit, donec prostratæ pudicitia consuleret. Vriam Dauid, cum quo Bersabea nupta erat, ex castris ad se venire iubet; eum à Ioabo dimissum, postquàm in urbem venit, Rex familiari vultu accepit, ac cœnæ parte donatum abire domum iubet, fore, ut postridie cognosceret, ad quid ex castris accersitus esset. Interea quia certo sciret, se desiderio amantissimæ teneri coniugis, iret, & noctu coniugalibus amplexibus exhilaresceret. Vrias militaris disciplina memor inter stationarios pernoctauit milites, cuius facti postquam Rex causam sciscitatus, respondisse fertur, cæteris circa signa excubantibus in mulieris complexibus quiescere indecorum esse. Rex diuersum ab eo, quod gerebatur negotium assumulans, postero die ait, se illum ad ducem remissurum, Nihilominus tamen dat operam, ut in cœna Vriam largiore potu inuident, ubi iam plane vino incaluisset, ad vxoris complexus iterum dimissus est. Sed ille nihilo secius quam

L 3 prio-

priore nocte ante regis ianuā in statione permansit. Cuius constantia fueritne regi suspecta non facile dixerim. Hoc sane cōstat illū à Rege ad Ioabū literis dimissum, quibus mādatum, vt eū in specie tumultuariæ pugnæ hostib. obiceret. Quæ ille iussū executus, hominem manu promptum, ferociq; ingenio præditum ad perdendum, hostibus opposuit. nec multū deinceps dies intercesserunt inter Vriæ casum, & festinatas Barsabeæ nuptias, quæ post maternos menses enixa filium. Tum Nathan, cui cōmercio numinis præcipua inerat futurorum scientia, ad regem ingressus huiusmodi loquedi schemate vsus, dixit: Priuatus homo graui, rex, à diuite quodam iniuria est affectus, pluri mi huic sunt onium, & caprarum greges, sunt & boum armenta, pauper, vxorem & liberos multa inopia sustinens, ouiculam habuit vnā, familiæ delitias; factum est, vt cum vterque alteri in proximo cohabitaret, paraturusque hospiti cœnam lautiozem esset diues, ne quid ex suis septis eximeretur, pauperis agnam furto occidi iussit, ex eaq; conuiuium adornari. Flagitium ingens David exclamans, p̄nunciavit insigni animaduersione dignū, & extremo supplicio afficiendū. Tū Propheta in Regē sedato vultu conuersus, recte, inquit, iudicas, atq; ista ratione tu quoq; rex in clyte maiori supplicio dignus, qui Vriam innocentem trucidaris, iniuste feceris. Nec tibi persuadeas Barsabeæ & tuum admissum adulterium latere Numen. I-

mo scit hæc omnia. Quare in te merito concitasti illud, alienā enim vxorem, cum ipse multas habueris, concupisti, concupitæ congressu flagitiose potitus es. Iam & natorum virus tibi capitales molietur insidias, tuumque cubile incestuoso concubitu polluet, eoque fere omnis res tendit, vt regno pellaris. Dauid percussus tali oraculo incidit in magnam commissi sceleris deplorationem, Numinisque iram veritus, altissimo cecinit spiritu hymnum penitentialem: *Miserere mei Deus secundum* &c. qui patet. Prophetæ tamen responso certior factus mitigatam iram Numinis, consolationem admisit, filius tamen quem genuerat illegitimo concubitu, mortuus est. Post renouans thalami gaudia cum Bersabea diuino oraculo monitus, genuit alium filium, quem nominauit Salomonem, & sub disciplinā Nathæ misit prophetæ. Ioabus interea nō segnis, ad Ammonitas & Rabuth enses tendebat expugnandos. Quæ propter oppidanis maxima fame & obsidione circumdatis, accersit regē, vt suo superaretur nomine ciuitas. Sub cuius aduentu ciuitas diruta & hostiliter capta est. Reuersusque inde Hierosolymam. Florebat per hæc Dauidis regnum, cum ipse fauore Numinis destitutus in acerrimum incidit luctum. Regia enim domus tragicis deturbata sceleribus fuit.

Erant Regi ex vno tempore filii quam-

L 4 pluri-

plurimi, Ammon primogenitus ex Achione matre prognatus. Eliabus ex Abigaile Nabalide. Absalon ex Maacha filia Rholomæi Regis Gessur. Adonias filius Agiuhis, Saphatias quem peperit Abithad. Iethras quem Eglâ, qui fere omnes illi nati sunt, priusquam regno potitus esset. Mox ex vxoribus & concubinis Ammon procreauit, Elluebam, Nathan, Salomonem, Iebarum, Heliehum, Falamnam, Phininam, & Heliaphum. Et hos quidem omnes virilis stirpis. Sustulit & fœminei sexus Thazmarem, quam Ammon frater vitiauit, & alias filias. Confecit stuprum istud maximum Dauidi mœrorem. Nam Absalon vindictæ de fororis pudicitia violata cupidus, per suos adornaauerat, vt trucidaretur. Quod rescians Rex, propter charissimum filium, in ingentem luctum incidit, vt Absolonem intercessione Iobbi omnino auersaretur, nec reuersum in Hierosolymam videre voluit; (vt credere par est) ne ad primum congressum Ammonis memoria subiret animum, dolorque recrudesceret. Aut rem certe ipsam aliis documento esse voluit, ne facile paternas cæteri polluerent ædes. Tandem tamen reconciliatus illi, recepit eum Dauid in gratiam. Absolon iam in integrum restitutus, ad patris regnum occupandum animum adiecit, idque blanditiis, apparatu bellico, & quibuscunque tãdem posset rationibus. Cum igitur opportunam se natum intelligeret

ret anſam, Regem adit, habere ſe in animo, in-
 quit, ſi ipſius permiſſu liceat, Hebronem pro-
 ficifci, vt ſacra, quæ pro ſua reſtitutione vouiſ-
 ſet, iam pridem damnatus voti, exolueret. Da-
 uid omnium quæ pararentur à filio ignarus,
 haud grauate dedit illi poteſtatem eundi. Mul-
 ti ex omni Iudæa mortales illuc confluxerant,
 quos Abſalon per exploratores ſuos conuoca-
 rat, hi noui regis creandi gratia conuenerant.
 Quare magna pompa tubarum clangoribus
 coniuratio facta eſt. Dauid audita filii defe-
 ctione, reputans animo non ſolum regno ſe
 pulſum, verum etiam ſi deprehenderetur, de
 vita actum eſſe. Hieroſolymam igitur nudis e-
 greſſus pedibus vna cum ſexcentis viris fide-
 liſſimiſt ſtipatus, quorum operam iam inde ex
 quo regnare inceperat, ſedulo expertus erat.
 Pergens ergo, quamplurimis conuiciis pro-
 ſciſus eſt à Semeio quodam, & lapidibus peti-
 tus, fuerat huic Saulus Rex extinctus ſanguine
 iunctus. Hic in Dauidem inuectus, nunc ſan-
 guinariū hominem, nūc omnium ſclerum
 authorem appellauit. Fuiffent ex comitib. qui
 Semeii intemperatam linguam vindicaſſent,
 ni Dauid dehortatus eſſet, affirmans tempo-
 rum eſſe rationem habendam. Cæterum Ab-
 ſalone inſidias patri maximopere tendēte, per
 conſiliarios & exercitus Duces; tamen Dauid
 mira Dei prouidentia, vt per Prophetam Na-
 than promiſſum, protectus eſt. Nam ſuoſha-

bebat integerrimos apud filii coniurationem
 amicos, qui omnem reuelabant causam & ar-
 cana. Deinde duces de diuina clemētia ita per-
 turbati sunt, vt consiliis suis retro laberentur.
 Ventum est tandem, vt relictī cum Dauide mi-
 lites insectarentur populū, qui in cōiuratione
 cum Absalone militare cœperat, & sub tumul-
 tuario impetu Absalon fugiturus manus Ioabi
 ducis, ex Numinis ira, propter bellū patri illa-
 tum, capillitio suffixus est querceto, & à duce
 Ioabo confossus lancea periit. Mandauerat rex
 primo Duci, ne puerum interficeret. Sed Ioab
 parui iussum regis faciens, Absaloni vt seditio-
 so in patrem nō pepercit. David certior factus
 felicitis pugnæ, cum gauisus, tum dolore etiam
 maximo circūuentus est. Gaudebat, regnū iam
 recuperaturus esset, dolebat vero, filiū quem
 delicatissime amabat petiisse, neq; id solū ani-
 mo, sed & factis luctum præ se ferre. Nā humi
 dolenter se affixerat, nunc pugnis tundens pe-
 ctus, nunc capillos & barbam sibi euellens, ex-
 rincti nomen flebiliter vocabat. Admonitus
 tamen à Ioabo, dure consolationem admisit, &
 omnes, quas calamitates pertulerat, oblit⁹ est.
 In magna etiā versatus est apud suos autori-
 tate & potentia. Prospero igitur fauore populī
 Galgalā ingressus, omni luctu semoto, in no-
 uam incidit seditionem. Nam Siba quidā, Bo-
 cheri filius, ex tribu Benjamin, tumultuariam
 excitans factionem Regis instar conatus est Is-
 raelitis

raelitis præesse. Verū breuiter admodum oppressus prudentia Dauidis & suorum.

Proinde Israelitarum regno iterū apud Dauidem stabilito dira fames ludæam inuasit, sicca torridaq; anni intemperies maxima omnium fegetum & annonæ grandē inuexit caritatem. Res in religionem versa, coegit regem sciscitari, quo pacto tanta proueniret caritas? Sacerdotibus & Prophetis respondentibus, causam extare iniuriam illam, quam Saulus Rex Gabaonitis contra maiorum fœdus intulisset, luedam esse illam cruore Saulinæ posteritatis. Gabaonitis accersitis ad se, percontatus quid factu opus esset, responderunt dicentes, septem daret ex eius progenie, qui iniuriam mouisset, homines, atque se contentos fore. Dedit ergo Dauid vt petierant: Ionathæ tamen posteritati pepercit, propter amicitia vinculum, q̄ ambo firmissimo iuramento contraxerant.

Nec ita multo post Philistæi, qui neque bellum neque pacem ferre poterant, subito rebellantes modica contudit acie: at longius ille in hostes euectus maximum vitæ discrimen incidit. Gigas enim quidam immani statura præ grandem vibrans hastam, in Regem fecit impetum, fecissetque se voti compotem, ni Abisai Iobi frater intrepide Dauidem defendens, Gigantem telo confecisset. Dauidis periculo Israelitæ commoti decretum tulerunt, ne Rex amplius in militiam profi-

proficisceretur. Philistæi acie confusi, & in Gazam repulli noua agitabant consilia de reparando bello, sed felici prælio eos Dauid iterum conuicit.

Porro Dauid omnibus circa gentibus pacatis, religionis studia complexus, hymnos trimetros edidit, & alios modos quos canerent in templis sacerdotes quotidie, & ipse quoque interdum animo curis obuoluto vteretur. Placuit adhuc omnes Israelitas ordine per Iobabum enumerari. Quæ res nouem mensium spacio peracta est. Ac ut tradunt Hebrææ Historiæ Scriptores, præter tribum Benjamin & Leuiticam, undecies centena milia virorum comperisunt. Cæterum cum Dominus improbaret Dauidis facinus, per Prophetam Gad, tria eligenda, vel ferrum, vel caritatem, vel pestilentiam, obtulit. Dauid peccatum agnosces, commodius fore ratus incidere in manus Domini, quam hominum, elegit pestem. Quo factum, ut paucissimis horis septuaginta hominum millia consumpta sint. Hac suorum Dauid pernicio consternatus saccum induit, ieiunium agens multis dieb. & lacrymans humi sedebat, donec exoraret apud Dominum veniam. Ea; demum impetrata, iussus est oraculo in arca Arafnæ Iebusæi altare constituere, ibiq; victimas immolare. Vetus opinio venit, hic loci Isaachum olim ab Abrahamo patre diuino iussu aræ pro hostia admotum. Solo non eodem loco postmodum

modum templum erexit; quod Dauid mandauit, & adhortatus est vt faceret, decem millibus talenti auri relictis, & innumeris aliorum metallorum speciebus. Hunc etiam antequam moreretur regem declarauit. Porro iam senio confectus ac iam morti propinquus, medicorum monitu ad exhaustum viribus corpus calefaciendum virgunculæ complexu fouebatur, vt vero comperisset, Adoniam filiam sub celebrioris conuiuii specie cum plerisque de regno occupando consilia agitalle, monitus à Bethsabea vxore, & Nathan propheta, Salomonem regia sedentem mulari, per Nathanem circumductum, & vnctum populo regem salutandum dedit, filium etiam in throno suo post se sedem & regnum moderantem, maximo duxit honori & beneficio esse Dei. Populum etiam ad concionem moriturus vocauit, hortatus, vt illum tanquam regem venerarentur, templique constructionem pro virili ædificare inuarēt. Iudicium & scribarum sex millia constituit, par huic numerus eorum additus, qui psalmos & hymnos canerent. Ex Moyse inde progenie lecti, qui sacris thesauris præessent. Ex Leuitarum numero sacerdotes & sacrorum ministri. Statuit & alia, vt, exercitus diuisionē in duodecim partes seu tribus, quarum singulæ tribus viginti quatuor millia armatorum haberent, & alia quædam, quæ circa vrbes & totius Iudaicæ rei statum summo opere pro-

profuere. Haud multo post, cum hæc ita gesta
essent, ex humanis decessit, anno vitæ septua-
gesimo, quum interim regnum annos quadra-
ginta habuisset, quorum septem in Hebrone,
reliquos in Hierosolymis vixit, vbi & sepultus
est supra centesimum, ac quater millesimum
ab orbe condito. Sanctissimus Propheta, potē-
tissimus Rex, felicissimus Imperator, doctissi-
mus musicus, exercitatissimus Scriptor, lauda-
tissimus omnium hominum. Redemptorem
mundi è sua oriturum posteritate sciuit: de-
ius cruciatibus, morte, resuscitatione, ad cæ-
los ascensu, de Ecclesia gentium, de potestate
Antichristi præuidit. In Christi persona sæpe
locutus, v; & Christus verbis ipsius. Psalmos
contra falsos scripturæ interpretes plures quã
contra tyrannos composuit, quibus libris ait
Chryostomus minus carere ecclesiam posse
quam mundum Sole. Præcessit idem humanæ
salutis exordium annos mille & triginta quin-
que,

DE DAVIDE,

EPIGRAMMA.

Stemmata Iesseo generis primordia duxit

David Rex inter gloria prima pios

Pauit ones humili contentus sorte paternas.

Iustitia tenuit prospera signa puer.

Denicit populos multos, & Numen amavit,

Rex igitur felix regna pacata tulit.

DE

DE ABIA, II. PIO
Rege.

ABIAS filius Roboꝝ filii Solomonis, ex uxore Michaia filia Vrielis ex Gabza, cui in Imperio successit, & regnavit ann. mudi 2988. Hunc paterni regni opibus in Ægyptiaco bello fractis, & ætate nondum studiis bellicis satis matura, Hieroboas hand multo postquam pater decessisset vita, terribili bellorum apparatu est adortus. Nec Abias, qui super ætatem sapere creditus est, in re tam trepida quieuit, quin delectu accuratissime ex duab. tribubus Iudæ, & Benjamin, habito, cum septuaginta millibus bellatorum illi obuiam progressus, non procul ab hoste castra posuit, & iam acies pugnandi studio in præcinctu disposita videbatur, quum Abias ex editiore quodam loco, manu & voce silentium, dum loqueretur pauca, ab hoste petiit. Quod ubi illi datum est, cœpit Israelitis in memoriam reuocare Davidis sanctitatem, & beneficia in Hebræam gētem collata. Salomonis incomparabilem sapientiam, & studium in Israelitas. Eos vero iam ingratos extitisse, vt in apium Regem Davidico regno abrogato secuti, pro religione superstitionem, pro pietate impium cul ū, p vero & singulari Deo, dæmones venerarētur. Multisq; diçteris inuectus in Hieroboam, obiecit illi, eum Isra-

li. as

litas à verò Dei abalienasse cultu, pro Deo, colendos posuisse vanos lutos, arasque extruxisse, & dæmonibus consecrassè. Augustissimū Dei templum, arcam fœderis, ministros, Leuitas, sacrorumque cultores periisse bello, atque exulare fecisse. Auditis his Hieroboas, statim quosdam subornasse dicitur, vt Abiam à suis exclusum interciperent. Quæ res ab Abianis præuisa, confestim his ansam præbuit cum hoste congregiendi. Primoque sacerdotes tubis canentibus pugnam capebant, diuino implorato auxilio, dein ancipiti pugna apparente Hieroboanas copias terga dare coegit. Ingenti ergo potius victoria Abias quinquaginta Hieroboanorum millia trucidauit: in Hostilem transit regionem, & deuicit ciuitatem Bethel, Giesanham, Ephronem, cum omnibus substantiis ac fortunis, nec ulterius valuit Hieroboas resistere, quoniam ipse rex Abias & tribus Iuda in Dominum spem omnem collocauerant. Porro non admodum perfecto coluisse animo Numinis maiestatem diuina contestanti: volumina. Regnasse dicitur circa annum mundi 2988 Propter insignem vero cohortationem ad vnum Deum colendum, & bellicosissimam victoriam in Hieroboanos, non incommode visus est inter pios duodecim referri reges, præcipue cum non sanctimonia excellentiores habere, quo duodenarium nostrum impleremus, licuit: certe malis & impiis regibus non modo

modo vnum duodenariũ, sed duodecim duodenarios, piorum vera vix vnum reperias. Eius vita fuit omnino breuis, triennium namque regnavit: Accepit vxores quatuordecim, procreavitque viginti duos filios, & sedecim filias. Quos omnes ipse mortuus superstites reliquit. Decimo octavo anno Regis Hieroboæ imperium nactus est. Iosephus iuenculum admodum, cum patri successit, fuisse, author est. Sepultus in ciuitate Dauid, cui filius Azã successit.

DE ABIA,

EPIGRAMMA.

*Ætatis nondum matura regna, parentis
Defuncti rexit magnipotente manu,
Hierobia Regis deuicit millia multa,
Numinis auxilio talia bella tulit.*

DE AZA, III. REGE PIO.

AZAS quem Abias ex Maacha filia Abessalomi genuit, in regno paterno successit anno vicesimo Regis Hieroboæ, circa annum mundi 2990. Cuius opes domi pietate, foris rebus prospere gestis maiorem in modum augeri contigit, æque ille religionis bellicæque laudis studiosus, qui etsi nihil ex ipso sacrorum rituum veteribusque ceremoniis eximi aut prætermittit.

M

termittit

termitti pateretur, nihilominus quæ ad rem bellicam attinebant, pari studio, successuque administravit. Quod bonum & rectum Domino videbatur, accurate fecit. Idololatrica subuertit, quæ parentes ædificauerant, altaria confregit, simulacrorum statuas lucosque, qui abominationi erant Numini, succidit. Præcepit vniuersæ tribui, cui præerat, vt cæli Numen si habere velint propitium, vere colerent, & legem quam promulgasset, diligenter seruerent. Vnde placuit Deo, vt daret illi vitam pacificam.

Porro multas condidit in Iuda vrbes, quas vallis & muris constructis cinxit. Namq; in pace hæc omnia poterat dextre & grauius perficere. Et si vero pacem à numine animaduvertebat datam, attamen, ne repentino opprimeretur hostium impetu, habuit in exercitu suo ex Iuda præliatorum excellenter armatorum trecenta millia. Ex tribu Benjamin ducenta octoginta millia, quorum pars maxima scuto utebantur. Reliqua multitudo partim hastati, partim sagittarii. His Azas viribus, & Numine, cum audisset Æthyopum regem Zaram aduersus se castrametatum ducentis millibus peditum, & ingenti numero equitum, vel vt diuinæ habent literæ, cum decies centum millibus bellatorum, & trecentis curribus, Palæstinæ fines ingressus intrepide, Numine auxiliante, hostem profligauit. Victoria illa in Geratidem

dem Regionem vsque contigit. Victor Aza vi-
 ctriceſq; copiæ multa cæde facta, & præda par-
 ta, auri & argenti vim immenſam in hoſtilibus
 caſtris, reppererunt; capti adhæc Cameli quam-
 plurimi, exercitus cum opulenta præda domũ
 reductus. Rex ad cultum religionis, Azariæ fi-
 lii Obedi monitu, aliquanto etiam intentius
 reuocatus eſt. Vbi & matrẽ ſuam eiecit ex im-
 perio, quod feciſſet in luco turpiſſimum ſimu-
 lachrũ Priapi, quod omne contriuit, & in fruſta
 comminuens combuſſit in torrente Cedrone.
 Ea que quæ fouerat pater quæq; in ſe confecra-
 uerat, intulit in ſacrarium Dei, aurum ſcilicet,
 & argẽtum, vaſorumq; diuerſam ſupellectilẽ.
 Bellum inde nullum vsq; ad triceſimum quin-
 tum annum geſſit.

Anno vero triceſimo ſexto regni, Baafa rex
 Iſraelitarum Ramatham vrbem quadraginta
 ſtadiis ab Hieroſolyma muro, & vallo circum-
 dare cœpit, adeo vt nullus tuto egredi vel in-
 gredi ex imperio Azæ poſſet, validoq; illã præ-
 ſidio muniuit. Azas haud ignarus violenti faci-
 noris, quod rex Iſraelitarum moliebatur, miſit
 cõfeſtim legatos cũ magno auri & argenti põ-
 dere, ex tẽplo Domini & regia ſuſcepto, ad Be-
 nadabũ Syriæ regem Damasci habitantem, vt
 ex antiquo fœdere ad Baafæ fines deuaſtandos
 ſecum militaret. Quod cum ille non grauate
 feciſſet, trepidiſſimis nũciis Baafas reuocatus,
 à Rhamatina munitione abſtinuit, & ex

M 2 impe-

Imperio Azæ fuga salutem quæfuit. Eo igitur digreffo, Azas loci oportunitatem non aspernatus, inchoatam munitionem ad exitum perducit, Gabaa & Maspha non procul inde constitutis. Deus autem iratus Azæ propter diffidentiam, quod implorasset auxilium, externi Regis, se neglecto, Prophetam Ananim ad eum misit, qui facinus ingratitude reprehenderet. Verum Prophetam indignis ille modis excepit, & correptionem propheticam contempsit. Quare grauissime offendit numen, ut plurimos interficeret ex populo eius. Anno tricesimo nono ætatis graui pedum dolore conficci cepit, ubi fertur plus in arte medicorum quàm in auxilio diuino spem fixisse. E vita discessit anno quadagesimo primo regni sui. Qui in sepulchro suo quod foderat Hierosolymis, aromatis & delicatissimis vnguentis conditus, sepultus est. Filium habuit Iosaphatum, qui ei in regno successit.

DE AZA,

EPIGRAMMA.

*Iustitia cultor reparauit sedulus Azas
Rex Iude sancti diruta templa Dei.
Syncerum indixit rursus pro Numine cultam,
Destruxit aras non simulachra colens.
Auxiliatrices collato Numine palmas
Æthiopum vicit millia multa virum.*

Tur-

*Turpibus è sacris amouit post genitricem
Obscœni turbans impia signa Dei.*

DE IOSAPHATO, IIII.

pio Rege.

IOSAPHATVS tribus Iudæ Rex quartus filius Azæ ex vxore Azuba filia Salai, accepit Imperium anno quarto Regis Achabi. Tringinta quinque annorum fuit, vbi Imperio præesse cœpit, inclyta pietate præditus & iustitia. Vixit circiter annum mundi 3032. patrem probitate & aliis virtutibus felicissime imitatus est. Arasque quas parens non demolitus, ipse exquirens accuratius, omnes subuertit, omnia simulacra Idolorum confregit, quibus maximam apud Numen adeptus gratiam, & fauorem. Nam cum Achabus bellis & aliis malis propter impietatem vexaretur, hic pietate & ocio floruit, & præter cætera iustitiæ specimina, quæ à principio sui regni exhibuerat, Sacerdotes ex Hierosolymis omni sapientia, & diuinorum oraculorum interpretatione conspicuos selegit, atque vt circa vrbes, quæ suo parebant Imperio, vt patias leges populo neglectas prædicarent, ad earumq; cultum hortaretur diligentissime mādauit. Et quia petatis cultum pmouebat, Baalum & alia impia Idola contriuit; Numinis igitur prouidentia contigit, vt reges externi ac circumiectæ gentes vltro Iosaphati societatem per legatos polcerent mul-

M 3 taq;

taq; & magna donarent ei munera. Philistæi deferebant ingētia vectigalia argenti. Arabes arietū septē millia & septingentos, totidē hircos. Sed neque imperii cura, neq; fortuna bladiens à sancto Deo suo illum auertere. Edificauit enim quietā agens vitam, in Iuda domos munitissimas, vrbes vallis murisq; firmissimas circumdabat. Ferunt nullum vnquā Hebræorum Rogem tot præliatores armatos, atq; Iosaphatum habuisse. Iosephus testatur nouiescentum millia bellatorum sub eius signis militasse, sunt qui duodecies & vltra scribāt, fortissimos exercitus habuit duces, Ednan, ducē trecentorū millium. Ioannā, ducentorū millium, & octoginta. Amaziam ducentorū milliū principem, & alios inclytos quos prætereo Heroas. tantum promouet pietas. Hunc autem fortunæ cursum affinitas illa, qua filio suo dedit uxorem impiam filiam Achabi deformauit. Ea que Numini quamplurimum displicuit; Nam impius Israelitarū Imperator Achabus hac fretus adfinitate, statim sua petiit ab eo arma in Syros, & vt esset adiumento, ad Ramatham urbem in Galaaditide sitam, quā maiores tenuissent, recuperandam. Id Iosaphathus nihil grauate præstitit, pulchrum sibi & honorificū ratus, hominem suæ gentis, deinde hominē noua sibi cōiunctū affinitate auxiliatricib. exornare copiis. Collatis itaque castris placuit antequam inirent certamen, oraculum cōsulere,

num

num prospereliceret in aciē descēdere. Habebat Achabus numerosum penes se Prophetarum cœtum, quibus consultis, cum omnes victoriam vaticinati, quæ fuit Iosaphatus, num Propheta adesset Domini, cui voluntas esset Numinis vere explorata, cuiq; maior hisce fides haberi posset. Tum Michæã Achabus custodia deuinctum educi iussit, quē dixit cuncta cæteris infelicibus vaticinaturum. Vrsit Iosaphatus Propheta vaticinium. Qui liberū quidem, vt in aciem descenderent; præcinit, verū an se cundis auib; committeretur pugna, demonstraturum euentū ipsum. Neq; fieri posse quin effugiat Achabus prophetæ vaticiniū quolim prædictum, idq; procul dubio hoc adimplendum certamine. Achabus quoniam semper mala prædixerat, institit apud Iosaphatum, vt comitaretur ad præliū. Acquieuit Iosaphatus precibus & profectus. Ita vero disposuerat aciem, vt Iosaphatus stola candida cæterisque regiis insignibus emineret, Achabus gregarii militis habitu pugnam cieret. Dicitur Adadus Rex Syriæ suis imperasse, vt solum in Regem impetum faciant, eo n. cæso exercitum quoq; cæsum iri. Cōmisso igitur prælio Achabus vulneratus, & Iosaphatus vehemētissime petitus ab hostib;. sed inuocata numinis ope vim insectantium effugit, & in domū suam pacifice reuersus est. Cui propheta Hiehu filius Anani ex dominico monitu obuiā progressus, acriter

M 4 illum

illum corripuit, quod impio copias præbuisset auxiliatrices, & affinitatem cum his, qui Dominum odio persecuti, contraxisset. Cæterum ni bona (idem dixerat vates) in te reperisset diuina clementia, opera vna cum tuo Achabo affini in prælio occubuisset. Iosaphatus exprobrationem audiens ex fatidico, diligentius quàm antea diuinis institit ceremoniis, & cultum sanctum accuratius promouit. Adhæc Iudices, viros pietate insignes omni suæ ditioni præfecit, quos & ipse grauitè, vt rectè iudicarent, adhortatus est. Hierosolymis etiam exactissimam omnium diuinorum dispositionè ordinare cœpit inter Leuitas, & ministros tēpli dominici, adeo vt felicissime gubernaret imperium.

Nec longo interiecto tempore, ab Ammonitis & Moabitibus & Arabibus bellum illi illatum est. Tres gentes istæ Iosaphatum aggressæ hostiliter, & ad Asphaltidem vsque lacum tumultuose progressæ, Gaddum lacui adiectum obsidione cingunt. Huiusmodi bellorum apparibus turbatus Iosaphatus ad diuinam opem confugit, & ex intimis cordis penetralibus omni Iudæ & vniuerso regno ieiunio cum pœnitentia indicto Dominum orauit, vt à tribus illis defenderetur gentibus. Proinde in fletu & lamentatione tribus congregata Iuda supplex orauit Numen, vt liberarentur ab hostibus. Surrexit Zazihel filius Zachariæ Leuites fa-

res faidicus è medio, ac regem affatus bene iussit eum sperare de Numine. Victoria namque illum sine discrimine potiturum. Conscripto ergo exercitu in Thecuæ desertis conſedit. Inde priusquam ad hostes perueniret, tã dira libido illorũ animos inuasit, vt in ſemetipſos hoſt. liter ſeuirent, tantaque cædes ſecuta vt ex numeroſiſſimo nuper exercitu quã pauciſſimi ſuperfuerint. Incidit in illam ſtragem Ioſaphatus vna cum ſuis militibus, ſacerdotibus, Leuitis, & cantoribus, quos in prima acie præpoſuerat, vt Dominum laudarent, eiufq; in æternum conſiterentur miſericordiam. Hinc collectis per triduum ſpoliis, hoſtiumq; caſtris direptis, Deo Opt. Max. ob victoriam glorioſiſſimam ſine vlla ſuorum clade quaſitam. intimo gratulatus eſt animo, manſitque iam inde loco nomen, vt *Landum aſtio* ſit valis nuncupata. Reuerſus in Hieroſolymam, rerum ſtatum ſortitus eſt placatiſſimum.

Eoque tempore Ochozias Achabi filius, malitia & impietate patre non inferior, ſucceſſit, cuius uſus Ioſaphatus etiam familiaritate, naues cum eo miſit ad Tharſin, aurum allaturas. Eliezer filius Dodan oraculo iuſſus Ioſaphatum acriter reprehendit propter impiam cum impio rege familiaritatem, & is prædixit naues conterendas, & ſic factum eſt. Denuo poſt ſollicitatus ab Ochozia, reſuſcitauit ſocietatem. Et diem obiit, cum regnũ vigintiquinq;

M 5 annos

annos gubernasset, quos si prioribus, videlicet triginta quinq; addes comperies illum obdormiuisse sexagesimo ætatis suæ anno, Rex sapientissimus Doctor, qui quod ab aliis exigeret, vita & moribus ipse expressit. Sepultus est in monumentis Regum Iudæ Hierosolymis, cui successit Ioras filius primogenitus. Habuit sex filios, primogenitum Ioram, secundum Azariam, Iahielem, Zachariam, Michaellem, & Saphatiam, quos omnes primogenitus, vt regno solus potitetur, trucidauit.

DE IOSAPHATO,
EPIGRAMMA.

*Successit patri clara virtute refulgens
Iosaphat imperio: complacuitq; Deo.
Integer & purus sceleris sine crimine vixit,
Vulgauit populo dogmata sancta Dei.
Aras cum statuis destruxit, quæq; parentum
Fecerat impietas, is simulachra tulit
Millia bellantum nouies ad prælia centum
Ex populi: potuit ducere gente sui.*

DE HIEHV, V. PIO
Rege.

HIEHVVS antequam rex vngeretur, haud impiger exercitus dux, filius Iosaphati filii Namsi, obsidioni in Ramoth Galaatide Præfectus

fectus à rege, eam strenue & fortissime administruit, ita vt à nullo regis presentia desideraretur. Dum igitur suo intentus officio diligenter id obiret, cœpit numen eius recordari, atq; vindicem insontium Prophetarum, quos Achabus & Hiezabel interfecissent, illum per Prophetam Heliseum, qui vnum ex discipulis Ramothum in castra misit, vt Hiehum regem futurum lenticula sumpta olei perungeret, suscitauit. Fuerant tum forte plerique principes circa Hiehum in castris, siue officii causa, siue ad aliquid de summa rei consultandum vocati, quum Helisei nuncius ingressus secretum ab eo petiit, atque in proximum abductum conclauē Hiehu caput oleo perfudit, testatus se ad id missum ab Heliseo, vt eum Samariæ Regem inungeret, fore vt regnum sine vllō metu maiore obtineret, atque ex Heliaz prædicatione omnem Achabi extingueret posteritatem, in Prophetarum vltionem, quos Achabus improbe obrûcasser, Iezabelem etiam canes deuoraturus prædixit. Hæc ille cum dixisset, statim vt iussus erat, aufugit. Hiehus rogatus à suis, qui proxime steterant, qua fiducia homo iste, in cuius ore manifesta apparuisset recordia, eum ab re seria abduxisset. Hiehus quis & vnde esset, docuit: inde cunctanter, & cum rubore quæ facta, patefecit, ad quam vocem consensus & ingens congratulatio exorta est. Quam occasionem Hiebus secutus,

primum

primum omnium principes hortatus, vt milites officiorum commonefacerent, simulque ad Ioram Regem Israelitarum exstinguendum pergît in Iezrael, nec iam procul aberat, cum nunciant illi, qui in speculis stabant, magnam aduentare equitantium & accursantium turbam. Tum Ioras percussus, expeditissimum equitem iussit aduentanti agmini obuiam progredi, qui ex proximo perquireret, amicine an hostes adessent, hocque cognito celerrime ad se recurreret. Is ab Hiehu in occurso circumuentus, iussus est agmen vt ceteri comitari. Quod procul intuitus speculator, ex edito exclamat equitem post congressum agmini sese agglomerasse. Cum id in altero quoque Rex comperisset, continuo Ioras cum Ochozia rege Iuda, qui ibi forte erat, in currum sublatus, obuiam progressi sunt Hiehu, & inuenerunt eum in agro Nabothi Iezraelitæ: Cumque rex Hiehum amice compellasset, nec contra quicquam pacate redderetur, sed veneficę impudicęque sceminæ filium Hiehus eum appellaret, ac recta in illum impetum faceret, flexo repente curru aufugere volentem Hiehus sagitta traiecit, & percussit Ioram inter scapulas, vt in curru suo moreretur, corpus deuolui iussit in Nabothi agrum, feris & volucris expositū, vt vera comperirentur, quæ olim Helias præcinuerat. Ochozias & ipse fugam adornaturus similiter percussus sagitta, in Magedonem gra-
uiter

uiter vulneratus aufugit, vbi inter curandum
 efflauit animam. Accidit igitur hac cæde, vt
 Hieho nouo rege vncto duo regna vtroque
 priuarentur rege. Post Ioræ cædem Iezraelem
 solo adæquauit, vbi Hiezabel Ioræ mater erat,
 hæc filii clade audita ex alta turri exclamans,
 Hiehum venientem conuitio exceperit, manci-
 pium perfidissimum nuncupans, & impium,
 qui regem Dominum Zambri more crudeli
 enecasset. Hiehus conuitiâ nihil moratus
 Eunuchis astantibus Hiezabeli, imperauit, vt
 eam è turri præcipitarent, quam ruentem hu-
 mique afflictam turma equitum ad id missa
 conculcauit, vt paries vndique cruore con-
 spergeretur. & ob trita ad nihilum pene redi-
 geretur, ita vt cum Hiebi iussu corpus requisitum
 esset, nihil præter caluariâ, pedes & sum-
 mitates manuum inueniretur, Septuaginta A-
 chabi filii in Samaria sub pædagogis adhuc e-
 rant, hi vno tempore Hiebi iussu truncati sunt,
 eorumque capita ante regiam ad spectaculum
 coaceruata. Inde Hiehus eam pro concione
 cædem nulli mortalium esse adscribendâ am-
 plius nisi Achabitæ impietati, quæ nomen ita
 irritarit, vt ita plesteretur eius posteritas. Nec
 Hiehus adhuc hostili sanguine expletus omnes
 Achabi toto regno necessarios expulit, quin &
 Ochazix fratres trucidauit omnes circiter
 quadraginta duos viros, nec residuum ex illis
 vnum in viuis permisit. Conuersus postea ad
 super-

superstitionem tollendam, populo ad concionem vocato, edicit se velle Baali Deo, cuius cultus ab Achabo fuisset exorsus, solemnes venerationes reddere, accersendos proinde omnes sacerdotes Baaliticos, vt celebri conuentu rite quæque peragerentur. Capitalementam irrogauit his qui non affuturi essent. Multis ergo sacrificiis in Samariam concurrantibus, repletum est templum Baalis, à summo ad imum vsque. Caterum vt commodius Baalis sacerdotes, & qui conspici gratia aduenerant, ex piis dignoscerentur, præparauit Rex sibi & suis, alias quàm Baalitis vestes, & sacerdotibus vestimenta, quibus in Baalitico cultu vsi fuerant, induere mandauit. Adornatis ad hoc octingentis militibus, qui impii ritus sacerdotes percuterent. Sumpsit ad se Ionadabum virum insigni pietate & prudentia, cum quo consilio communicato, an omnes confluisse, & an piorum quempiam eo cœtu immixtum arbitraretur? cum negasset ille quenquam adesse, ex composito armatam suam multitudinem, cui ne quisquam effugeret capitali iniunxerat supplicio, in sacerdotes & alios immisit reprobos. Hi percusserunt omnes, vt ne vnus superstes relinqueretur. Et templum Baalis incensum in latrinas ad hodiernum vsque diem redactum est. Omnibus quocirca Idololatriæ & impiis extinctis, Hiebus maximam Numinis adeptus est gratiam.

Ec

promisit propter sedulam inquisitionem Idolorum, filiis relictis imperium ad quartam usque generationem. Omnium quæ iubebat Numen, executor promptissimus fuit, nisi quod vitulos aureos non dereliquit mere Hierobæ qui erant Dan & Bethel. Supremo fere imminente fato Bibliaci memorant libri, non admodum integri pectoris in Deum ipsum vixisse, vnde res eius non multum pacatæ factæ sunt. Syri namque Azahel duce, qui late in eam gentem per id tempus imperabat, omnem trans Iordanem regionem ferro & igne scæde vastauere. Nec eam iniuriam partim propter indignationem Numinis vliscisci potuit, partim regni opibus turpiter afflictis. Ioacha filio superstite anno octauo & vigesimo ex quo regnare cœperat, è vita migravit, atque Samariæ sepultus est.

DE HIEHO,

EPIGRAMMA.

Nam fides ductor castrorum regius ante

Vinctus quam caperet regia sceptrâ, fuit.

Fatidici monitu reges percussit utrosq;

Iuda & Israhel, curribus ille suis.

Diuinor enlim auxit, Baalimq; colentes

Occidit, facerendâ sua inssa sacra.

DE

DE IOA, VI. PIO REGE.

IOAS filius Ochoziæ, ex vxore Sebia Bersabeensi, Rex Iuda, septem fuit annorum cum regnare cœpisset, idque mirabili Dei providentia contigit. Vixit anno mundi 3128. Athalia Ochoziæ regis mater, mulier ferocissimi ingenii, sola vt præfesset Imperio, conata est omnem Dauidicam, & regiam posteritatem è medio tollere. Ioas igitur infans, ne trucidaretur, ex regia sublatus est per Iosabetham amitam, & furtim domi ab illa annos septem, quibus Athalia regnum administrauit, nutritus est incredibili pietate. Erat Iosabetha Ochoziæ ex patre soror, nupseratque summo pontifici Ioiadæ. Is vt regnum puero recuperaret, paucissimis centurionum, quod apud se Ioas aleretur, primo aperuit: Inde fide data & accepta pepigit cum eis fœdus, edocens quid animo volucret, scire se ait fato Dauidicæ stirpi Iudæ Regnum plures ætates deberi, statutum proinde habere, quantum in se, vt puer quem vxor occultrauerat, rex eligeretur, omnia ea promptissime successura, si Leuitis, cæterorumque sacrorum ministris collectis ad certum diem Regis noui vnctio confirmaretur. Centuriones sua sponte presentem rerum statum odio prosequentes, omnem mouerunt lapidem, vt regulus Ioas inungeretur. Congregatis igitur paucis post diebus tribuum prin-

principibus, Ioas in medium à Ioiada productus, & regio coronatus diademate, cœpit Rex saluari; hinc ingens exorta est gratulatio, & ouatio. Quibus Athalia commota, cum armatorum, quos forte ad manum habebat, ad templum, caterua procurrit. Ibi puerum coronatum diademate conspicata, vestes præ nimio conscidit dolore, & coniurationem Imperio natam vociferata est. Cæterum pontifex dicitur impia reginæ moratus, milites quos ad id subornauerat, confestim illam interficere iubet: Illaque cæta pontifex sacramento multitudinem deuinxit, ne quemquam alium uiuo puero in vrbe gubernandæ Reipub. præsidere pateretur, nec ab vlllo eum violari, sed pro vnus salute & incolumitate, omnes calamitates & labores perferrer. Et mansit illi regnum incolume ad puberem vsque ætatem, sub accuratissima amicitia suæ tutela, qua etiam ætate cultus religionis præter reliqua quã maxime Regi fuit curæ. Hierosolymis enim vbi imperium profectioris ætatis accepit pienuissimo opere administrationem auspicatus est. Salomonis templum magnifico iumptu reparauit quod Athalia & filii antecessores nuptiis Phœnicis labefactauerant. Nec ita multo post templi instaurationem Ioiadas, qui insigne illud opus vrserat, nimia consumptus ætate vita defunctus est.

Quam diu autem vitam agebat, Rex syncera

N

ræ

re pietatis fuisse dicitur. Post vero Ioiada mortem, tum demum quasi freno & vinculis solutus, paulo cœpit liberius principum suorum ductum sequi & viuere, & in ea erupit vitia, quæ puerilibus male dissimulauerat annis. Alienarum sacrarum ceremoniarum cum principibus ciuitatis amplexus, prioris vitæ instituto, non ut decebat, respondit, prophetisque in diram superstitionem reclamantibus, id scelus neque regi, neque reliquæ fore impunitum multitudi- ni. Quo monitu non modo à nefario non abstinuit cultu, sed Zachariam etiam Ioiada filium, cuius parens plurima in Regem contulerat beneficia, virum iustissimum in templo prope aras lapidari mandauit, nec lento deinceps gradu diuina abfuit ultio. Azahel enim Syrus Iudæ fines ingressus, Gethæum agrum populatus est. Eratque Hierosolymam obsidione cincturus, ni Ios factis Theauris regiaque gaza exutus ad regem pacem ignominiose poposcisset. Porro haud exiguo euoluto tempore in grauissimum incidit morbum, & longa ægritudine conflictatus, corum insidiis (diuina vindicta factum) qui Zachariæ iniquo fatum intulerant animo, anno regni sui septimo & quadragesimo, in domo Mello in descensu à Sela percussus obiit. Et sepultus est in ciuitate Dauid. Dederat illi Ioiadas duas uxores, è quibus filios & filias procreauit, cui Amazias filius in Imperio relicto successit.

DE IOA,
EPIGRAMMA.

*Ablatus furtim cognatis Regulus infans
 Euasit clarus, rex pius atq; potens.
 Immanis voluit puerum regina necare,
 Ni custodisset patria forte soror.
 Annorum septem nactus diademata regis
 Pontificis iussu, consilioq; Dei.
 Officium templi promouit sedulus, atq;
 Sollicite iussit condere templa Dei.
 Ni vatem iustum madtasset is inclytus Heros,
 Inclytus & princeps ille futurus erat.
 Talia sed postquam commisit crimina, multum
 Lesa fuit pietas huius amata Deo.*

DE AMAZIA, VII. PIO
Rege.

A Mazias filius Ioæ Regis Iudæ, vndecimus fuit à Dauide, nomen matris eius ex Hierosolymis Ihoadan fuit. Vixit anno mûdi 3131. inculpatam degit vitã, veruntamen non vt Dauid, iuxta omnia, quę pater egerat, vixit. Nõ admodũ synceræ probitatis fuisse legitur. Verũtamen collatus cum aliis improbiõibus potest aliquo modo in numerum recipi piorum regum. Viginti quinque annorum Imperium nactus est, vbi statim paternæ cædis vltione regnum auspiciatus est, omnesque conspirationis inita conscios capitali supplicio

N 2 affe-

affecit. Horum vero liberos incolumes passus est viuere, lege fretus diuina, qua diserte cautum, ne liberi p̄ parentibus, aut cōtra parentes pro liberis puniantur. Accuratissimum deinde habuit delectum, trecenta hominum millia ad bellum conscripsit, & vt præsens armorum apparatus terribilior hosti videretur, centum millia ex Samaritana ditione cōduxit stipendio, quorum postea opera non est vlus. Propheta qui aderat Regi, sic admonente, vt ab impio Samaritanorum commercio abstineret. Externis igitur copiis repudiatis, cum domestico exercitu in Moabitas, Idumæos, Gabaonitas hostiliter profectus, ingressusque, horum fines, cruento prælio tres gentes deuicit; ex deuictis decem occidere millia, totidem ferme capta. Hinc late per hostes effusus, & ingentem prædam adeptus, ad petram in Arabia castrametatus est. Et iam in aperta versabatur victoria, cum Samaritanorum cohortes grauè ignominiam putarent, quod repudiatae essent à rege, nec ad bellum admittæ, ac per hoc quasi indignæ, quæ Iuditharum castris ad mouerentur. Propterea in Amaziam Regni fines irruentes, vsq; ad Bethoron interfectis tribus millibus omnia turbauerunt.

Cæterum victoria illa Amaziae haud bono cessit, nam is præsentis rerum statu & successu elatus ad patris ingenium & mores recurrit, captiuos duos quos ex hostium regione pertulerat,

tulerat, ceu veros est Deos complexus, reclamante in eum Propheta, qui præter impietatem, dementiæ quoque factum detestatus, quod eos veneraretur Deos, qui neque semet ipsos, neque alios in necessitate constitutos iuarent, in faustum vitæ prædixit exitum, ægre ille eiusmodi voces perfererebat; perstabat tamē in suscepta religione. Affuit itaque, vt sepe alias flagitii seuera vltio, ad quam accelerandam ipse sibi inuenit viam promptissimam. Triumphatus populorum victoriis, ad Ioam Samariæ Regem literas dedit esse sibi in animo, omne Iudæum nomen quod maiorem culpa in duo dissectum fuisset regna in verum corpus, vt prius velle combinare Iussit igitur cum omnes tribus, vt sese subiicerent imperio, quod si minus impigre iussa facerent, scirent, se non multo post vtriusque regni vindicem affuturum. Cæ erum tantum absuit, vt minacissima Amaziæ denūciatio Ioam aliquo modo perculerit, quin literis scriptis, regem ipsum suæ redargueret per Apologum stultitiæ, dicens; Libani carduus, suæ humilitatis immemor, cum cedro affinitatem iungere decreuerat, cui cum sedulo studeret, subito quadrupedum gressu fuit conculcatus. Amazias nihilominus instruxit bellum, in loco Bethsames Iudæ, quem venientem intrepide Ioas excepit. Sed prælio vix bene inito inopinatus timor Amaziæ milites inuasit, vt turpis fuga sequeretur. Rex suorum

N 3 præ-

praesidio exutus, in hostium devenit potestatem. Tum victor Ioas capto extrema minitans supplicia, nisi intra regiae se urbis mœnia duceret; admotis Hierosolymam castris, destructaque murorum parte quadringentorum cubitorum spatio triumphanti similis Samaritanus rex captivum in civitatem egit Amaziam. Qui cum ob vitæ ignominiam, & cladem acceptam stolide egisset, anno sui Imperii vndetrigesimo domestica periit coniuratione in Lachis, & quindecim annos vixit à morte Ioæ regis Israelitarum, & in cuius locum Ozias filius successit. Clades illa contigit anno regni sui quarto & decimo. Ex Lachis ablati sepultus est cum maioribus suis Hierosolymis.

DE AMAZIA,

EPIGRAMMA,

*Hic quod serga alios collatus, vite piorum
 Addetur numero, Rex aderitq; pius,
 Principium regni cadem ulciscendo paternam
 Huic fuit, ad bellum millia multa fouens.
 Tres uno vicit gentes certamine fortes.
 Victoria hæc illi plurima damna tulit.
 Vt pater à servis confossus, sic quoq; furtim
 Is perit à servis, sic moderante Deo.*

DE

DE AZARIA, VIII. PIO RE-
ge, qui & OZIAS
dictus.

Binomium hunc fuisse constat regem, sunt qui Azariam vocant, vt libri regnorum, sunt qui Oziam dicunt, vt Chronicorum opus & Iosephus auctores sunt. Filius fuit Amaziae, ex vxore Hiezelia Hierosolymitana, anno mundi vixit 3184. Quem populus regē Iudae, patre in coniuratione interfecto elegit, annos natū sedecim. Nihilo minore pietate floruit, quā & parens eius. Direxit n. omnes actiones Numē, quas auspiciatus est, in syncera & vera religione promouenda. Aedificauit aulā in ciuitate, & restituit eam Iudaico Imperio. Philistaeis bellum primo intulit, Gehumq; & Zanniam vrbes ex ea cepit gente, captas diripuit, direptas muris nudauit; inde bellis bella serēdo in Arabes Aegypto finitimos arma transtulit, hic victor late vltro citroq; euagatus est. pari successu Hammonitas subegit, subactisq; triburum imperauit. Sicq; regni finibus vsq; ad Aegyptum propagatis, Hierosolymam reuersus, vrbis moenia vetustate, piorumque regum incuria collapsa valide restaurauit. Turres in porta anguli, & in porta vallis erexit, effodit cisternas plurimas, & aquae ductus eo quaesuit, eo q; plurima foueret pecora, tā in capestris, q̄ mōtosis locis & desertis. Vineas quoq; q̄ plurimas, & vinito-

res in carmelo possedit, & agriculturæ rex studio-
sissimus extitit, præcipue plantarum ratio-
ne delectatus. Munitiones plerasque Arabum
montibus oppositas firmas reddidit. Aluit in-
terim sub signis copias florentissimas. Tre-
centa octoginta hominum millia in eius fuisse
castris dicuntur, omni armorum genere opti-
me instructa.

Porro ne incrimis exercitus ad militiam pro-
grederetur, confecit omnibus hastas, clypeos,
galeas, loricas, militates arcus, & omnes belli
machinationes quibus hostis a doriendus erat,
varia excogitavit instrumenta curribus iero-
solymitanis è quibus sagittas, tela & saxa pro-
iici poterant; aduentantibus hostibus, diuul-
garumque est nomen eius, & fortissima gesta,
fama & gloria latissime apud externas gentes
celebrabantur. Causa præcipua, pietas inui-
olata fuit. Sed tantam bonorum affluentiam, e-
latus animo, breuissimo admodum amisit tem-
pore. Nam ingressus in templum Domini ad-
olere voluit in altari thymiatis. Prohibuerat
Azarias summus sacerdos, ac alii sacerorum mi-
nistri, ac ille noluit illis reclamantibus morem
gerere, minatus sacerdotibus dira, ni sacrificia
permitterent, vnde obtulit sacrificium, quare
Numen pertinaciam Regis indigne ferens, to-
tum corpus illius lepra infecit, vt ex conuersa-
tione hominum secedere cogeretur, nec dein-
ceps regis officio functus, sed relinquens filio
suo

tuo Ioachæ administrationem regni, ille separata domo priuatam degit vitam. fuitque leprosus vsque ad extremum vitæ. Eius dominatu motus ingens terram concutit, cuius Propheta Zacharias meminit. Regnavit vsque ad quinquaginta duos Hierosolymis, & sepultus est in agro Regalium monumentorum, quod leprosus fuisse. Vixit autem annos sexaginta duos.

DE AZARIA,

EPIGRAMMA.

*A populo Iudæ factus Rex morte parentis,
Iustitia vixit grandia bella gerens.
Ex circumiectis multos persolvere census
Compulit ac plures, munere larga dare.
Condidit ingentes turres, urbanag, firmans
Mœnia, militibus tela parata dedit.
Multos nutriuit pastores, atq; colonos,
Huic pecoris semper, maxima cura fuit.
Sedulus hortorum cultor, plantisq; tenellis.
Consevit propria semina multa manu.
Lepra contactus priuatim vivere cepit,
Et nato Ioachæ regna relicta dedit.*

DE IOTHAMO, IX.

pio Rege.

IOTHAMVS patre adhuc in humanis agente regnum & palatium gubernavit, vir inclita

N s clyta

elyta præditus iustitia, filius Oziæ ex Hierusa filia Sadochi, nulla in re offendit Numen, præterquam quod templum non ingressus, excelsa quæ maiores instituerant, nõ demolitus fuit, licet ille exiguus aut omnino nullus. Idolorum cultor fuisse reperitur. Viginti quinque annos natus, cum ad gubernacula Imperii promoueretur, portam domus Domini excelsam ædificauit, & in Opel siue muri propugnaculis plurima condidit, vrbes multas in montibus Iudæ construxit, in nemoribus castella & munitiones, sicut pater, & præter ciuilia opera multa etiam varia vrbis mœnia, partim ab imo ad summum erexit, partim vetustate collapsa sumptuose reparauit. Intulit Ammonitis bellum, victis que tributum imperauit, vt centum sibi auri talenta quotannis penderent, ac coros tritici decem millia, atque hordei totidem, auctusque est amplissima imperii & opum facultate. Dominus enim eius candorem & vitæ sanctimoniam agnoscens nihil irremuneratum reliquit. Eodem tempore cœperunt Rex Syriæ Rasis, & Rex Israelytarum Peka, deuastare fines Iudæ, verum is morte præditus nihil restitit. Sedecim annos regnauit, & natus annos quadraginta vitam in felici imperii administratione mortalem cum immortalis gloria mutauit.

PIORVM REGVM. 203
DE IOTHAMO,

EPIGRAMMA,

*Leproso regnum tenuit viuente parente,
Virtutis sancta uerus amator erat.
Multa suo regno construxit, Numen amauit,
Hostes euicit prospera bella gerens.*

DE EZECHIA, X. REGE
pio.

EZechias impii Regis Achati filius, ex uxore Abia filia Zachariæ, vir incomparabilis vitæ integritatis & religionis ardentissimæ in Deum. Quare in meliorem statum res Imperii eius administratione redactæ sunt, à parentis impio instituto longe diuersus secessit, administrationem anno ætatis suæ accepit vigesimo quinto, quam confestim à pietate auspiciatus est, & populo ad concionem vocato miseræ cladis causas aperiens, ciuibus & omnibus subditis ad pietatem admonitis, templum Domini aperuit, veteribusque ceremoniis, sacerdotibus, ministris, & feriis condecorauit. Quoniam uero tum temporis Azymorum festa instabant, conuentû uniuersæ genti Hierosolymis indixit, misit & in Samariâ ad cognatas tribus, qui suo nomine regē, & cæteros ad antiquâ pietatē inuitarēt, feriis, si qua adhuc ueteris, promulgatę legis cura ipsos haberet, Hierosoly-

folymam couenirent. Multi igitur mortales ex Zabulonia tribu, Manassea, & Isacharia, magis priuato consilio, quam publico suorum detestati perfidiam, sacrorum die Hierosolymam uenerunt, vbi Ezechias patefacto purgatoque templo ex Solomonis inlituro ad aram maximam sacra fecit. Vrbs deinde tota, uanis est liberata superstitionibus, peregrina sacra cum Idolis & statuis demolitus est: Lucos demonibus consecratos succidit, serpentem etiã æneum à Moyses in deserto eleuatum à populo adoratum confregit, quin etiam libros Salomonis Philosophicos è curiosorum manibus eripuit, ac proinde in Dominum spem suam omnem collocauit, & illi perfecto corde adhaesit. Quæ Moyses in lege præceperat, diligentissime est executus: Vnde vix vllus piorum regum tanta celebratus est pietate & religionis studio, quanta David & Ezechias. Hæc igitur circa religionem operatus, & Numinis fauore fretus, Philistæos à Gaza vrbe ad Gethum bello domuit, Salmanasari Assyriorum regi tributum quod parens solitus pendere, minacissima belli denunciatione reposcanti, abnegare ausus est. Imminebat ergo illi graue bellum. Verum Assyrius omnem armorum impetum in Samariæ Regem deflexit, quem & in captiuitatem secum abstulit. Ezechias cum Senacheribum & in se bellum dirigere vidisset, inito consilio cum suis, obstrui omnes cisternas, & fontium

rium riuulos fecit, ne hosti locus morandi relinqueretur. Deinde & munitissimas armis & vallis vrbes tuas reddidit, & ciues vt fortiter agerent hortatus est. Fuisset autem eius belli exitus nihilo Ezechiaë felicior, quam Samaria Regi, nisi manifestum numinis auxilium illum defendisset.

Enimvero cæteris regni vrbibus, aut vi aut metu captis, cum Hierosolymam Assyrius victor castra mouisset, legati supplices ex vrbe profecti ad Assyrium, pacem orarunt. Quam, si trecenta argenti talenta & triginta auri in præsentia sibi penderentur, Sennacheribus vltro pollicitus, iureiurando affirmavit, illa summa numerata, pacatum Hierolymitanis finibus se excessum. Exsoluit Ezechias imperatam auri & argenti summam, omnibus vasibus, tam templi dominici, quam Regiæ suæ, corrasis. Cæterum Assyrius verso in Ægyptios & Æthyopen populos bello, partem copiarum ad Regiæ vrbis obsidionem confirmandam remisit. Ezechias vbi urbem nihilominus obsideri vidit, legatique ab hostium ducibus missi nunciarent, non esse, cur ab Ægyptiis aut Æthiopibus auxilia expectaret, quorum vtramque gentem repente Sennacheribus obruisset bello, stulte & regem ipsum, & cæteros facturos, si velint extrema pertentare, quam deditionem recusare.

Nun. en. etiam quod coleret Rex & sui, detestan-

testandis criminati sunt blasphemii. Si dedicationem amplecteretur, promisit victoris clementiam, contra si abnueret, vim, crudelitatem, & vrbs excidium. Fractus animo Ezechias, q̄ vnū supererat remedium in preces & vota conuersus faccum, vestibus scissis, induit, Esaiam qui tum temporis sanctitatis & diuinationis fama ceteros antecellebat, per seniores accersitum rogat, vt precibus si fieri possit, præsens excidium sibi & patriæ apud Dominum deprecaretur. Huius Oraculo Ezechias iussus est sperare Numinis auxilium, nec suæ genitæ defuturum, quin breui fore, vt Israelitæ in Mediam & Persiam ablegati, postliminio reuersi, Samariam, & sedes pristinas, inhabitaturi essent. Trahebatur itaq; cum Assyriorum castra graui pestilentia tabelcerent, obsidio: Paucis post diebus ingens multitudo mortalium defuncta est. Attestatur sacri & Iosephi libri nocte vna in his castris ad ceterum octoginta quinque millia periisse. Sennacheribus præsentem consternatus clade, & diris hominum funeribus, in Assyriam abiit. Ibi per filiorum manus in coniuratione propter blasphemias Deo illatas casus est.

Ezechias hostili metu solutus, nihil quod ad diuinos honores attinet, intermisit, Deo opt. Max. gratulatus, quod se & suos manifesto protexisset auxilio. Cœpit autem grauissimo laborare morbo, vt vitæ desperaret salutem; Auxit

Auxit maxime languorem terribilis vox Prophetæ, quod non esset diutiorem hoc seculo vitam habiturus. Quare conuersus ad Dominum amarissime fleuit, vt eius respecta pietate, & sedulo sacrorum cultu vitam diutiorem concederet.

Motus Dominus miserabili regis lamentatione, per Prophetam monuit, cum adhuc quindecim victurum annos. Quod cum nec omnino firmiter crederet, petere signum Prophetæ iussit. petuisse dicitur, vt umbra solis decem gradus retro, vnde venerat, abiret, contigit id precibus regis, & umbra in Herologio Achazi patris conspecta est retrogredi decem gradus. Solutus igitur languore, quo fuerat implicitus attentiore cultu & maiore pietate sacra instaurauit, quã antea, proinde ditissimus euasit, ac thesauros plurimos sibi congregauit argenti & auri, gemmarumque ingentem habuit summam, aromata varia, & odorifera, armorum omnis generis magnam copiam confecit. Frumenti, vini, olei, immensam abundantiam, quam plurima armenta & greges aluit, sex condidit vrbes. Porro superiorem fontem aquarum Gioncum obstruxit, & deduxit illum vsque ad ciuitatem suam, omnia quæ succedebant, prosperrime auspiciatus est.

Porro tantæ felicitatis cursum Baladus Sennacheribi successor impediuit. Ad Ezechiam
caim

enim amplissima miserat munera, quo societa-
tem & amicitiam eius obtineret. Id ille magni-
ficum sibi & ad regni exstimatione pertine-
ratus, Baladi amicitiam cupide est amplexus, ea
in spe regnum mutari in optimum statum. Sed
Esaia verbis increpatus, quod Numen offen-
disset, praelertim cum ea gente amicitia & fe-
dere contractis, quae Hebraeis assidue sit aduer-
sata. Quoad vixit, animum sollicitudini & me-
rori obnoxium habuit. Fuit contemporaneus
Romulo Romanorum conditori. Viginti ne-
uem annos regnum summa probitate, & vitz
integritate administravit. Defunctum anno
xrtatis quarto & quinquagesimo planxit uni-
uersa Iudae tribus, & exequias eius celebravit,
sepelieruntque illum sepulchris filiorum
Dauid.

DE EZECHIA,

EPIGRAMMA,

*Preditus hic magna vixit rex cum pietate,
Tum virtute gravis, candida vita fuit.
Religione Deum vera commotus, amavit
Ad populum vertit numina sancta suum.
Non habuit similem sibi religione, nec ullus
Huic vinct similis, regia sceptris ferens.
Horrendi quidquid culens dimouit ab ade
Sancta, purgavit singula rite loca.*

Assyrio

*Affyrus census quotannis soluere (quondam
Fecerat ut genitor) noluit ille pius.*

DE MANASSE, XI.

pio Regē.

MAnasses filius sanctissimi Regis Ezechiaë,
ex vxore Aphsiba, verum quo probior
parens fuit, eo peiorem vitam egit filius. Ne-
glecto n. patriæ religionis cultu, nactus impe-
rium annos natus duodecim, vixit anno mun-
di 3329. templum Dei spurcissimis Idololatriis
contaminauit, & iuxta abominationes gentiū,
quas Dominus à conspectu suo remouit, om-
nem vitam principio instituit. Excessa, quæ
pater demolitus fuerat, restaurauit, Diis aras
consecrauit, lucos erexit, & omnem cæli glo-
riam adorauit, adhæc filios suos transire fecit
per ignem in valle Behennone, adeoque Mo-
locho, quem Iouem tyrannum nominat Pru-
dentius, immolauit, somniorum maximam
habens rationem: sectatus anguria, maleficus
cœpit nauare operam. Habuit secum pluri-
mos magos, & incantatores, multaque patra-
uit coram Numine grauissima scelera vsque
adeo, vt ipsum etiam Hieroboamum, corru-
ptæ religionis authorem, atque omnes popu-
los barbaros impietate superarit. Sacerdotes
adhæc, & qui in antiqua adhuc pietate persta-
bant crudeliter insecutus est, viroque vrbis sa-
cra

O

cra

cræ cæde & sanguine passim repleuit. Sed im-
 pium scelus turpi seruitute expiauit. Quippe
 qui in medio cursu furoris sui, ab Assyriorum
 rege Merodacho armis petitus, maiore regni
 parte (diuina id factum vltioe) hostiliter de-
 uastata, ipse dolo captus, multa cum ignomi-
 nia apud hostem per decennium carceri tetro
 detentus fuit. Tum catenis vinctus & maximis
 tortus cruciatibus palam testatus est, se meri-
 tas suæ impietatis luere pœnas, pœnitentiam
 gemitu lamentabili egit, inde profusis vero pe-
 ctore lacrymis Deo placato in regnū honorifi-
 ce restitutus fuit. Mutata igitur ratione, post-
 quam Nomen vere cognouisset, omnem ope-
 ram, & studium in religione collocavit, veteri
 factorū ritu diligentissime restaurato ex Moy-
 sis instituto, sacris inuigilauit. Populus vt antea
 impium Deorum cultum æmulatus: Ita iam
 piium studium denuo secutus nihil cedebat illi
 pietate, nec piis opibus. Ædificauit post hæc
 multa extra Hierosolymas, deinde multas tur-
 res maiore aliquanto apparatu, quàm initio fuis-
 sent, refecit, firmavitque haud vno loco præsi-
 dia. Porro condidit altare Domino, & immo-
 lauit in illo victimas, hortatusque populum, vt
 toto corde & animo Dominum coleret. Aras
 quoque quas Baali in domo dominica cõstru-
 xerat, omnes perfregit, ac penitus subuertit, e-
 gitque reliquum vite prosperissimo rerum cur-
 su incolumi, pacatoque regno, proindeque
 quis,

quicquid antea pravi egerat, id postea meliori
vitæ instituto sedulo compensavit. Porro, nisi
clare Bibliaca testarentur volumina & alii libri
quos sequimur, veram egisse coram Deo in hu-
militate maxima pœnitentiam, non ad pios re-
tulisset reges verum quoniam posterius vitæ
spacium candidius exegit quam cæteri Reges,
qui principio quidem pii, sed aliquandiu re-
gno administrato improbi euaserunt, piorum
Regum catalogo inscribendum iudicavi. Cæ-
terum diutius regnavit, quam regum quis-
quam, annos videlicet quinquaginta quinque;
Obiit ætatis anno sexagesimo septimo, sepul-
tus in horto domus suæ extra regia monumē-
ta: tota vita agitatus incendiis & anxia formi-
dine, & variis successibus. Moriensque Ammo-
ni filio suo imperii habenas tradidit.

DE MANASSE,

EPIGRAMMA,

*Impius omne scelus Manasses, crimina multa
Commisit primo, fecit & omne malum
Assyrius postquam sed duxit compe de vindictum,
Integer euasit, crimina facta dolens.*

DE IOSIA XII. PIO

Rege.

ANtequam Iosias nasceretur, multis prædi-
ctus est qualis & quantus sit futurus. Id
O 2 postea

postea contigisse vita & historia eius comprobant. Natus est anno mundi 3333. Ocho annorum, parente in coniuratione qua dam interfecto, Regni administrationem felicissimis auspiciis obtinuit. Nomen matris erat Idida, filia Phadaia: Besachatides. Hic rex nihil, quod Numinis offenderet clementiam patrauit: nullis sceleribus, ut antecessores, adhaesit, sed toto corde, mente, & anima illud veneratus est, summaque studuit ope, ne irritaret Deum ad iram. Puer adhuc nihil charius duxit, praeter pietatem, & omnem honestatem, duodecimo anno aetatis suae cepit perfecto corde Numinis curam habere, omnibusque viis & rationibus laborare, ut Idololatrias expurgaret ritus. Praecipit igitur sacerdotibus suis, ut Numinis maxima cura habita vasa Baali, vniuersae militiae caeli, ut lunae, soli, & duodecim signis confecta, in cinerem versa ad conuallem Cedronem proicerent, puluere Bethlehem delato, Magicos incantatores, & aurspices, quos Reges Iudae fouerant, impios etiam sacerdotes omnes occidit, idque coram congregata tribu Iudae vniuersa, neque cuiquam permisit liberos consecrare per ignem Molochi. Quadrigas solis in vestibulo templi positas incendit, nec non & altaria solidicata destruxit: sed & equos solidicatos amouit. Altaria, quae Achaz Rex & alii reges fabricarant in duobus atriis templi, demolitus est, cineremque in torrentem disper-

fit

fit cedronis. Templū Deæ Sidonia, siue Astaroth Idoli Sidonii structum olim à Salomone depopulatus est. Adhæc altare Bethelinum, & excelsum per Hieroboam conditum, quò à vero cultu seduxerat Israelitas, diruit. Post autem vt Prophetæ vaticinium completeretur, tulit ossa ex mortuorum monumentis, qui Dominū ad iracundiam prouocauerant, & combussit illa apud altaria, iuxta prædictam Domini sententiam. Conuersus etiam ad sepulchrum vatis, qui talia eueniura sub Iosia præcinerat, iussit illius ossa illa quiescere. Phana Samaria in vrribus Manassæ, Ephratinei, & Nephtalinis omnia subuertit. Reuersusque Hierosolymam decimo octauo anno regni sui, munita iam terra, & templo Domini, misit Saphan scribam cum aliis principibus, vt vrgerent apud Helchiam sacerdotum summam, quo templum Dei reconderetur ad veram renouandam pietatem; cum itaque ex mandato Regis faciundo operi in æde Domini, omnes intenti essent, forte accidit, vt cum pecuniam in ædem Domini illatam efferrent Helchias librum legis Domini per Moysen promulgatæ inueniret. Quare transmisit Regi Iosia per scribam Saphanem. Lecto vero libro legis quātum lex posceret audiens rex, accersitis ad se sacerdotū principibus. Vestes suas scidit, & misero ciulatu planxit contempnam ab antecessoribus diuinam illam legem. Veritus etiam, ne & ille

maiorum pareretur iniurias, misit suos ad fatidicos, vt hac de re responderent, quidnam faciendum, vt propium haberet Deum. Profecti summi sacerdotes ad Oldam Prophetam uxorem Sellum, filii Thecuæ, habitantem Hierosolymis quæsiuerunt, quid veri conicere posset diuina lege neglecta per Reges Iudææ? Illa respondit, maximam imminere commissorū pœnam omni Hebrææ genti, neque facile numinis iram placari, ni totam illam gentem subuerterit. Attamen dum Rex Iosias inclyta præditus iustitia, volumine legis perterritus, pœnitentiam egisset, fore vt suis diebus non talia visurus esset mala & calamitates. Renunciauerunt Iosia singula dicta vatis, qui conuocatis omnibus Iudæ maioribus Hierosolymam, legit ipse verba legis, & pœnam quæ maneret transgredientes declarauit. Sacramento quoque promissit coram Domino, & vniuersa concione, nunquam se Deum cœli, terræ, maris & vniuersi mundi, cunctis vitæ diebus derelicturum. Celebrauit & Pascha siue dies Azymorum tanta magnificentia, pompa, ceremoniis, honore, populi frequentia multis item sacrificiis (nam triginta millia gregum, & armentorum tria millia in id Festum impendit,) à diebus Samuelis non fuerat celebratum. Nec vltus regum Israel festum illud sanctius hoc rege perfecit. Ministerium templi ita disposuisse dicitur, vt pauci admodum illi præferantur.

Fuit

Fuit sane post Dauidem Rex non felicior, probior, aut sanctior, quam Iosias, sed & qui maiori studio diuina, atque ille promouerit, similem non habuit, neque vix habiturus est. Hoc vnum stulte egit, quod Necho Regi Ægyptio bene monenti bellum intulit. Cum enim Necho terrifico belli apparatus ex Ægypto in Medos & Assyrios profectus ad Euphratem propemodum processisset Iosias, quia parum tutum sibi videbatur, numerosum exercitum intra Syriæ fines tam otiose vagari ab instituto itinere Nechonem conatus est auertere. At Necho amicum se non hostem Iosia prædicabat, bellumque se non Syriæ palæstinæ, sed Medis & Assyriis illaturum, Hortatus Iosiam, quum illum ad arma paratum videret, vt, cum nulla laceffitus sit iniuria, ne temere se bello implicaret. Iosias nihilo secius contra tendebat in campo Mageddo, & iam aciem in Nechonem struebat, cumque ab vno cornu ad alterum, vt suos ad pugnam hortaretur, discurreret, sagitta temere ex aduerso missa, letale accepit vulnus.

Id rei impedimento fuit, quo minus vtrinque concurreretur, nam priusquam signa canerent, inopinata clade Iudæi perterriti aciem declinarunt. Ipse Hierosolymam delatus paucis diebus ex dolore vulneris moritur, quum annos vnum & triginta Rex fuisset

Sepultus est in tumulis maiorum, quem uniuersa luxit Iudæc, & Hieremias Propheta miserabili carmine interitum eius lamētatus est, assertor enim fuit moris maiorum & synceræ religionis acerrimus. Postremus is in regnum sepulchris conditus est, neque post eum alius rex pius aut laude aliqua dignus in hoc populo vixisse, monumētis proditum est. Duratque eius memoria honorifica in hodiernum vsque diem apud omnes.

DE IOSIA,

EPIGRAMMA.

*Hic Baalis Phano subuerso solis & aris
 Amonit curram, solis equosq; tulit
 Inchyus & felix vere pietatis amator
 Honesti fautor, iustitiamq; colens.
 Prælegit turba stans ipse volumina legis,
 In sacra Domini forte reperta domo.
 Se veneraturum iurauit pectore Numen,
 Toto, promissi talia vota tribus.*

DVO,